

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики

28 квітня 2021 року

ПОТУРАЄВ М.Р. Доброго дня, шановні колеги! Можемо починати. Шановні колеги, засідання Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики від 28 квітня 2021 року оголошую відкритим.

Порядок денний вам всім розданий. Чи є якісь зауваження чи пропозиції до порядку денного? Дякую.

Тоді просив би підтримати запропонований порядок денний. Хто за?

Боблях – підтримує.

Лерос – за.

Богуцька – за.

Констанкевич – за.

Абдуллін – за.

Хто проти? Хто утримався? Дякую.

Утрималися: Федина, Княжицький, В'ятрович.

Рішення прийнято.

Отже, колеги, можемо переходити до розгляду першого питання: це закон № 4107, ми його вже з вами розглядали. Ми отримали пропозиції від Головного науково-експертного управління та юридичного управління Верховної Ради, вважали, що вони такі, що варто дослухатися, щоб не було зауважень з боку наших колег в центральному Апараті Верховної Ради, тому підкомітет під головуванням пані Євгенії Кравчук відпрацював пропозиції центрального Апарату Верховної Ради, і таким чином є там певні поправки, які ми пропонуємо внести.

Я тоді зараз передам слово Євгенії Михайлівні, вона...

Тоді поки не будемо зачитувати запропоновані зміни, а проголосуємо за повернення до закону № 4107. Для цього, як вам відомо, нам потрібно 9 голосів, кваліфікована більшість з членів комітету.

Отже, колеги, хто за те, щоб повернутися до розгляду законопроекту № 4107 про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення незалежності Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення? Хто за?

Лерос – за.

Богуцька – за.

Боблях – за.

Констанкевич – утрималася.

Олександр Рафкатовичу? Скільки у нас голосів за повернення? 9 було? Дякую.

Хто утримався? Утрималися: Федина, Княжицький, В'ятрович, Качний, Констанкевич, Абдуллін. Дякую.

Хто проти? Немає.

Рішення прийнято.

Отже, передаю слово Євгенії Михайлівні Кравчук – голові профільного підкомітету нашого комітету. Будь ласка, Євгеніє Михайлівно.

КРАВЧУК Є.М. Колеги, фактично потрібно проголосувати за кілька правок. Це правки: 3, 6, 177, 382, 460, 467, 535. Якщо коротко, то ми отримали зауваження певні від юридичного управління і усуваємо техніко-юридичного характеру зауваження та певні колізії. Я нагадаю, було дуже багато правок, і ми їх розглядали два комітети, там дещо пропустили. Зокрема, коли ми з вами скасовували, знімали повністю розділ, який стосувався безвізних перевірок, то ми, його знявши, зняли також повернення конкурсу на ліцензії і не перенесли їх до Перехідних положень, а це звичайно потрібно зробити, бо дійсно є потреба і черга мовників, які

хочуть отримати чи продовжити ліцензію. Власне, це потрібно вже зробити якомога швидше. Тому прохання підтримати ці правки. Ми просто переносимо в "Перехідні положення" ту відповідну норму про відновлення конкурсів на ліцензії.

Можливо, немає сенсу, щоб не витратити просто час. Можу читати 3 сторінки.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ці правки ми голосували з вами і підтримали.

КРАВЧУК Є.М. Найбільша зміна – це, власне, повернення конкурсу.

ПОТУРАЄВ М.Р. ...можливість Національній раді проводити конкурси з ліцензування телерадіоорганізацій. І це знову ж таки не новела, ми просто випадково внесли разом з розділом про безвізні перевірки саме по собі ліцензування.

Отже, колеги, з вашого дозволу я тоді почну ставити правки на голосування, підкомітетом вони підтримані. Отже, прошу голосувати. Хто за те, щоб підтримати правку № 3. Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос утримався.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ірино Мирославівно, Олександрє Рафкатовичу, ви за чи ви утримались?

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. За.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Утримались? Проти? Немає. Рішення прийнято, правка підтримана.

Поправка № 6, і я її зачитаю: "Верховна Рада України призначає нового члена/членів Національної ради протягом 6 місяців з дня закінчення строку повноважень члена/членів Національної ради, який був призначений Верховною Радою України. Член Національної ради продовжує виконувати обов'язки до дня призначення нового члена/членів Національної ради Верховною Радою України, крім випадків дострокового припинення повноважень".

Це про те, що ми піднімали разом з Миколою Леонідовичем свого часу давно, що ми маємо обмежити той термін, щоб він не був до безкінечності, коли члени Національної ради, в яких повноваження закінчились, виконували свої обов'язки, тобто ми обмежуємо 6 місяцями. Ми з Миколою Леонідовичем про це з самого початку говорили. Це просто більш коректно виписано.

Отже, хто за те, щоб підтримати поправку № 6, прошу голосувати. Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос утримався.

ПОТУРАЄВ М.Р. Рішення прийнято. Дякую.

Колеги, хто за те, щоб підтримати правку № 177. Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос утримався.

ПОТУРАЄВ М.Р. Рішення прийнято.

Хто за те, щоб підтримати правку 382. Хто за? Хто утримався? Лерос.
Дякую.

Рішення прийнято.

Хто за те, щоб підтримати правку 460? Хто за?

Боблях – за.

Абдуллін – за.

Богуцька – за.

Хто утримався? Лерос.

Хто проти? Дякую.

Рішення прийнято.

І нарешті остання поправка 535. Я пропустив 467.

Хто за те, щоб 467-у підтримати, колеги? Хто за?

Боблях – за.

Богуцька – за.

Хто утримався? Дякую.

Хто проти? Немає.

І нарешті остання поправка 535. Хто за?

Боблях – за.

Хто утримався? Лерос. Дякую.

Рішення прийнято.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Пане Микито, дозвольте я уточню.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, Ірино Мирославівно.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Даруйте, я не зрозуміла щодо 6 місяців. То ми, так як ми і домовлялися, ми обмежуємо 6-ма місяцями термін для того, щоб обрати Нацраду, правильно?

ПОТУРАЄВ М.Р. Точно. Щоб це не було безкінечно. Абсолютно вірно.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Тобто безкінечно не буде, а буде 6 місяців.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Добре. Дякую.

ГЕРАСИМ'ЮК О.В. Колеги, можна запитати? Це Герасим'юк.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, пані Олю, будь ласка.

ГЕРАСИМ'ЮК О.В. У нас якраз було засідання, я щойно підключилася. Зараз питання пані Ірина поставила про 6 місяців. Це про ту вимогу переобрати членів протягом 6 місяців, так?

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Так. Ідеться про те, що нам треба Нацраду обрати упродовж 6 місяців, не більше.

ГЕРАСИМ'ЮК О.В. Я пам'ятаю. Єдине, що у мене було питання, колеги, до вас, як, наприклад, якщо уявити собі, проходить 6 місяців, там є така історія, я б хотіла, щоб ви якось на це зважили, бо ви ухвалили це рішення, що членів, обраних від парламенту, можна звільнити з посади за

постановою Верховної Ради. Отже, коли ці 6 місяців, наприклад, минають, то впродовж цих 6 місяців Верховна Рада обов'язково повинна ухвалити таку постанову. Інакше в законі буде вказано, що, коли ці 6 місяців минуло, то члени Національної ради уже повинні бути звільнені. Але їх не можна звільнити жодним наказом чи ще чим-небудь без постанови Верховної Ради. Якщо це, не дай Бог, станеться, тоді доведеться Національній раді певний час не працювати. Тому ці колеги, ну, всі їхні голосування з будь-якого приводу, чи-то ліцензію видати, чи-то технічні якісь питання, вони будуть нелегітимні, вони будуть оскаржуватися. Тобто це буде блокування. Я не знаю, в який спосіб законодавець може це забезпечити, але треба мати це на увазі, будь ласка, я просто хотіла це озвучити. Ви, будь ласка, якось тоді... Бо зобов'язати Верховну Раду ухвалити ми ніяк не можемо в цьому законі, а от як запобігти блокуванню регулятора, це вже на ваш розсуд, будь ласка. Я просто акцентую на цьому.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Пані Оля, я думаю, що (*нерозбірливо*) в цьому немає, вже не один раз таке було, коли постанову не ухвалили і всі працюють. Зрештою, ви зараз працюєте дев'ятий місяць.

ГЕРАСИМ'ЮК О.В. Але зараз ми маємо закон, за яким ми можемо, там є закон спеціальний, який нам дозволив це. Просто я ж кажу, я підтримую всі ваші рішення. Я лише звертаю вашу увагу, бо звільнити не можна буде без постанови. Якщо ви впевнені, що це можна якось цьому запобігти, я не заперечую, просто інформую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Микола Леонідович, будь ласка.

ЛІТВИЩЕНКО Г.О. Вибачте, колеги, можна я?

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні, Аня, не можна, бо зараз говорить народний депутат України пан Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так. В принципі те, про що говорить шановна голова Національної ради, було дійсно в попередньому. Але зараз ви це виправили, наскільки я розумію.

ГЕРАСИМ'ЮК О.В. Я не чую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ця проблема дійсно, пані Олю, вона дійсно була в попередньому варіанті, а зараз якраз проголосували за те, щоб це виправити.

ГЕРАСИМ'ЮК О.В. Ага.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Тобто зробили редакцію в такий спосіб, що все одно продовжують виконувати обов'язки до того часу, поки Верховна Рада не прийме. І в цій редакції це є. Так що тут це питання було знято.

ГЕРАСИМ'ЮК О.В. Тоді чудово. Дякую. Я просто, бачите, пізно включилася, то я просто не знала. Дякую за інформацію.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, нам через те, що ми прийняли ці правки, в "Перехідних і Прикінцевих положеннях" треба відхилити правку № 465, бо вона зараз з технічних причин почала протирічить тому, що ми прийняли.

Отже, колеги, хто за те, щоб відхилити правку 465 з другого пункту "Прикінцевих та Перехідних положень". Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Бачу. Бачу.

Утримались, колеги?

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – утримався.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Рішення прийнято.

Отже, колеги, ставлю на голосування рішення рекомендувати Верховній Раді розглянути.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Якщо дозволите?

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, Миколо Леонідовичу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановні члени комітету, члени Нацради, всі, хто нас слухає, хочу відзначити, що, по-перше, дійсно до другого читання враховані деякі ключові позиції, зокрема повернуто право депутатським фракціям делегувати членів Нацради, скасоване пакетне голосування за весь склад Нацради, вилучено з "Перехідних положень" питання, що стосується проведення перевірок.

Але які у нас є зауваження? Перше, це ключові питання, які стосуються дострокового припинення повноважень членів Національної ради. Дана норма в чинному законі гостро критикується Європейським Союзом, оскільки суперечить підходам про незалежність регуляторних органів в сфері медіа. Експерти ЄС прямо зазначають, якби можна було б змінити тільки щось одне, то саме цю статтю, бо це може бути зроблено парламентом і Президентом в політичних інтересах. Одна з важливих гарантій незалежності

Нацради, коли члени регулятора знають, що парламент і Президент не можуть їх колективно звільнити.

У випадку, якщо цю норму залишати, а це пропонується, необхідно додатково прописати чіткі підстави, коли член Нацради може бути звільнений. Якщо підстави пов'язують із неприйняттям звіту Нацради, як це пропонується, закон повинен містити вичерпний перелік підстав, коли звіт не може бути затверджений, а також щодо наявності причинного зв'язку між звітом всієї Нацради та діями конкретного члена, якого пропонується звільнити, як це було в 2020 році зі звільненням чотирьох членів Нацради через негативну оцінку діяльності всієї Нацради. При тому, що інші члени, у кого оцінка була така сама, продовжували працювати.

Встановити чітку процедуру прийняття такого рішення, яка б забезпечувала можливість надати членам Нацради пояснення щодо звинувачень, які можуть стати підставою для дострокового звільнення. Зараз поширена процедура, коли людина про своє звільнення дізнається з медіа, і це не сприяє ні дійсній незалежності органу, ні легітимності самих рішень про звільнення. Унеможливити негайне набрання чинності таким рішенням, щоб надати можливість його оскарження та подальшого поновлення на посаді.

Питання нового конкурсу – це друге питання, яке нас турбувало – по квоті парламенту. На даний момент є 3 посади членів Нацради, щодо яких має визначитися парламент, конкур був оголошений більше року тому, і Верховна Рада не спромоглася його завершити, відповідне питання навіть не було винесене на голосування і не включалося до порядку денних засідань. Сьогодні майже півтора року потому, і інформація про кандидатів багато у чому є неактуальною, кандидати могли бути подані більшим числом суб'єктів. Бачимо, що навіть більшість фракцій свої кандидатури не подавали.

Тому, з нашої точки зору, правильно було б припинити той конкурс і оголосити новий за новими правилами, які визначатимуться в законі, який зараз розглядається. Саме виходячи з цього, ми на сьогоднішньому засіданні будемо утримуватися, оскільки запропоновані поправки відповідно до статті 118 Регламенту фактично усувають юридичні неузгодженості, але не відповідають на ті питання по суті, які ми поставили.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Мені до цього додати чи прокоментувати виступ мого колеги Миколи Княжицького майже нічим, крім того, щоб нагадати колегам, що я, до речі, так само як і ви, з самого початку був прихильником максимальної деполітизації як призначення, так і звільнення членів Національної ради. Ну, ми знаємо, що позиція більшості депутатських фракцій і груп у Верховній Раді дещо інша.

Колеги, я ставлю на голосування рішення про підтримання законопроекту № 4107 з прийнятими правками в цілому і включення його в порядок денний Верховної Ради. Хто за? Хто проти?

Боблях – за.

Дякую, колеги. Хто за – побачив.

Хто утримався?

Лерос – утримався.

Хто утримався – теж побачив.

Рішення прийнято.

Колеги, далі у нас така сама ситуація: я просив би вас підтримати зараз повернення до закону № 2673. Це про внесення змін до Закону України "Про туризм". Його довго опрацьовував наш колега Дмитро Олександрович Нальотов в підкомітеті з фахівцями, з представниками бізнесу і довів його нарешті до тієї якості, коли він сам каже, що можна його розглядати, але там теж така саме ситуація, є певні зауваження з боку центрального Апарату

Верховної Ради, і треба внести ці невеличкі несуттєві правки. Ми цей закон вже розглядали, ми з вами вже підтримували – ніяких новел там у Дмитра Олександровича немає, але він зараз докладніше про це розкаже як тільки ми з вами зможемо повернутися до цього питання.

Колеги, я просив би проголосувати за повернення до розгляду закону № 2673. Хто за?

Боблях – за.

Лерос – за.

Хто утримався? Дякую.

Рішення про повернення прийнято.

Отже, Дмитре Олександровичу, вам слово, будь ласка.

НАЛЬОТОВ Д.О. Дякую.

Нагадаю, що основною метою законопроекту є створення сприятливих умов для розвитку готельної інфраструктури та сфери туризму через розширення кола суб'єктів надання готельних послуг.

Після опрацювання законопроекту в комітеті із врахуванням доданих правок та зауважень Юридичного управління проектом Закону 2673 пропонується визначити готель як засіб тимчасового розміщення, єдиний майновий комплекс, встановити, що види готелів визначаються Кабінетом Міністрів України, визначити "готельна послуга" як дія операцій суб'єкта господарювання з тимчасового розміщення споживача шляхом надання номера або місця в готелі, а також додаткові послуги, що надаються споживачу відповідно до категорії готелю.

Доповнити статтю 1 термінами "засіб тимчасового розміщення" та "послуга тимчасового розміщення". Доповнити норму, що встановлена категорія готелю строком на 5 років згідно чинної редакції закону. Узгодити основний текст закону з приведенням його у відповідність з новою термінологією.

Підкомітетом опрацьовано тут 9 правок, нам треба їх проголосувати.
Правка № 4.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, тоді, колеги, підкомітетом підтримані, прошу підтримати правку № 4. Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Утримались?

НАЛЬОТОВ Д.О. № 5.

ПОТУРАЄВ М.Р. Підкомітет рекомендує врахувати правку № 5, колеги. Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Утримались?

ЛЕРОС Г.Б. Друзі, я вибачаюсь, Лерос теж "за".

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, почули. Утримались? Побачив. Дякую.

НАЛЬОТОВ Д.О. П'ята правка частково врахована.

ПОТУРАЄВ М.Р. Підкомітет пропонує врахувати 5-у правку частково і редакційно.

НАЛЬОТОВ Д.О. Саме так. Тепер правка номер...

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні, ми це ще не голосували 5-у.

НАЛЬОТОВ Д.О. П'яту проголосували частково.

ПОТУРАЄВ М.Р. Одну хвилиночку.

(Шум у залі)

НАЛЬОТОВ Д.О. Нам треба переголосувати чи так враховується?

КРАВЧУК Є.М. Переголосувати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Вибачте, колеги, прошу проголосувати 5-у правку частково і редакційно. Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Утримались? Дякую. Рішення прийнято.
Наступна правка.

НАЛЬОТОВ Д.О. 19-а правка - частково також.

ПОТУРАЄВ М.Р. Шановні колеги, 19-у правку підкомітет рекомендує прийняти частково і редакційно. Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Утримались? Дякую, колеги. Рішення прийнято. Наступна правка.

НАЛЬОТОВ Д.О. Враховується правка 35.

ПОТУРАЄВ М.Р. Повністю?

НАЛЬОТОВ Д.О. Так.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, підкомітет пропонує 35-у правку врахувати повністю. Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Андрію. Утримались? Дякую. Рішення прийнято.

Наступна правка.

НАЛЬОТОВ Д.О. 36 повністю.

ПОТУРАЄВ М.Р. 36-у правку підкомітет пропонує підтримати повністю. Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Утримались? Дякую, колеги.

НАЛЬОТОВ Д.О. 37 частково.

ПОТУРАЄВ М.Р. 37-у правку підкомітет пропонує врахувати частково та редакційно. Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Утримались? Дякую. Рішення прийнято.

НАЛЬОТОВ Д.О. 47 повністю.

ПОТУРАЄВ М.Р. 47-у правку підкомітет пропонує врахувати повністю. Хто за, колеги?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Андрію.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Гео Багратович. Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

НАЛЬОТОВ Д.О. 49 повністю.

ПОТУРАЄВ М.Р. 49-у правку підкомітет пропонує врахувати повністю, колеги. Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

НАЛЬОТОВ Д.О. І частково...

ПОТУРАЄВ М.Р. Хвилиночку. Хто утримався? Дякую. Проти? Немає. Рішення прийнято.

НАЛЬОТОВ Д.О. Частково 50-а правка.

ПОТУРАЄВ М.Р. І частково, і редакційно підкомітет пропонує врахувати 50-у правку. Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Андрію. Хто утримався? Дякую, колеги. Проти? Немає. Рішення прийнято.

Все, Дмитро Олександрович?

Колеги, всім дуже вдячний я особисто і Дмитро Олександрович, думаю, теж. Це для нього чудовий подарунок на день народження.

Миколо Леонідовичу, зараз вам слово, будь ласка, звичайно.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Ми приєднуємося до привітання з днем народження і бажаємо здоров'я і всього найкращого.

НАЛЬОТОВ Д.О. Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А що стосується законопроекту, то, враховуючи, що на розгляді Верховної Ради вже зараз перебуває законопроект 4162 про нову редакцію Закону про туризм, для нас є незрозумілими точкові уточнення термінології в законі, які ті ж автори пропонують викласти в новій редакції, де можна вже цілісно врегулювати ці питання.

Із нашої точки зору все, що пов'язано з категорійністю готелів зараз так чи інакше робиться заради того, щоб в цих готелях проводити азартні ігри, і саме тому такий поспіх. Через те ми будемо утримуватися при голосуванні за цей законопроект.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Миколо Леонідовичу. Думаю, що Дмитро Олександрович це зараз перед голосуванням прокоментує.

Насправді, я вам потім, Миколо Леонідовичу, поза комітетом скажу, що я от зовсім інші зауваження і Дмитро Олександрович отримували щодо цього закону, зовсім не про це. І багато він зробив якраз для того, щоб уберегтися від цих ризиків.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ми не будемо заперечувати, якщо відкрито це скажете на комітеті.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні, ні. Там насправді нас, Миколо Леонідовичу, нас "буцкали" за те, що нам говорили, що ми хочемо дуже спростити життя маленьким, що ми маленьких хочемо надто захистити, а не великих. Ми і Дмитро Олександрович ледве-ледве взагалі їх там відстояли.

НАЛЬОТОВ Д.О. Давайте я пару слів скажу. Насправді, це ніякого не має відношення до азартних ігор, бо діє окрема комісія по видачі на азартні ігри. По-друге, діє окрема комісія при Державному агентстві розвитку туризму щодо категоризації готелів, яка наразі працює відкрито з онлайн-трансляціями, і це все прозоро відбувається. Там є і певні критерії, по яким надається категоризація.

А цей закон лише розширює коло суб'єктів. Він вступає в дію з 2023 року і автор законопроекту Ігор Павлович Фріс настояв на тому, щоб ми його все ж таки прийняли на той випадок, якщо якимось чином 4162 (новий

законопроект) буде довго прийматися або там, може, з якихось причин не прийметься. І тому ми пішли назустріч, і наразі ми приймаємо цей законопроект як перестраховку. І тут немає ніякого ризику. Він починає діяти з 2023 року, для того щоб Державне агентство розвитку туризму вже технічно було готове для опрацювання там великої кількості заявок.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Отже, колеги, прошу підтримати рішення про прийняття Закону 2673 з усіма правками в цілому і рекомендувати Верховній Раді включити його до порядку денного і проголосувати в другому читанні і в цілому. Отже, хто за таке рішення, колеги? Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Андрію.

Утримались? Проти? Дякую, рішення прийнято.

Наступний законопроект, колеги, це, на щастя, нам вже можна працювати в звичайному режимі, 3427, ми його з вами теж розглядали. Це проект змін до Закону України "Про рекламу" щодо протидії дискримінації за ознакою статі авторства Марини Бардіної та інших колег. Зараз з поважних причин особистих вийшов Павло Миколайович, але у нас є, кому доповісти, є авторка головна законопроекту – пані Бардіна. Ми зараз їй надамо слово. Є Євгенія Михайлівна Кравчук. Так що будемо сподіватися, що і голова підкомітету... А от і голова підкомітету. Він якраз вчасно повернувся.

Отже, колеги, слово, тим не менше, головній авторці законопроекту пані Марині Бардиній. Будь ласка, Марина Олегівна.

БАРДІНА М.О. Доброго дня, колеги. Я, власне, коротко, щоб не займати комітетський ваш робочий час, хочу вас поінформувати про те, що ми доопрацьовували цей законопроект після першого читання з нашою робочою групою за участю народних депутатів, представників вашого комітету в тому числі. Тому я маю надію, що не буде сьогодні великих дискусій на комітеті, по всіх поправкам ми також погодилися з робочою групою, досягли консенсусу по винятково всім питанням, де були дискусії.

Тому я дуже вас прошу підтримати цей законопроект, він дійсно може стати дієвим інструментом в протидії сексизму в рекламі. І в дискусіях з окремими з вас ми вже декілька разів проговорили, на який саме рід сексизму цей законопроект буде спрямований. Ви знаєте, що під час його написання були залучені практики і практики саме наголошують на тому, що у тій редакції, яку ми готували до другого читання, це дійсно буде робочий інструмент протидії сексизму.

Тому я дякую всім депутатам за підтримку і роботу, підготовку до другого читання, і надіюся на схвалення цього законопроекту вашим комітетом.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пані Марина.

Павло Миколайович, ну, вам слово, ваш підкомітет, ви всі знаєте поправки. Так що ви керуєте зараз.

СУШКО П.М. Дякую, Микита Русланович.

Шановні колеги, метою внесення народним депутатом України законопроекту є удосконалення правового регулювання в галузі реклами щодо протидії дискримінації за ознакою статі, як сказала авторка законопроекту. Тому Комітет з питань гуманітарної та інформації політики розглянув законопроект 3427 на своєму засіданні 10 лютого 2021 року та

рекомендував Верховній Раді прийняти його за основу та доопрацювати з урахуванням висловлених зауважень і пропозицій на етапі підготовки до другого читання.

Під час розгляду законопроекту на пленарному засіданні парламенту 4 березня 2021 року за його прийняття в першому читанні за основу проголосувало 266 народних депутатів. Водночас народні депутати України і представники експертного середовища в процесі попереднього розгляду та під час обговорення на пленарному засіданні в день прийняття законопроекту в першому читанні поряд із підтримкою висловлювали критичні зауваження і побажання щодо його загальної структури та змісту окремих положень.

Після прийняття проекту в першому читанні надійшло 38 поправок і пропозицій до законопроекту від народних депутатів України, в тому числі 11 від парламентарів, які є членами нашого комітету. В основу цих поправок і пропозицій лягли, як правило, ті зауваження та рекомендації, які висловлювалися протягом усього часу розгляду проекту з моменту його реєстрації. З метою якісного та системного розгляду цих зауважень та рекомендацій в процесі підготовки законопроекту до другого читання працювала робоча група з представниками Комітету у сфері кінематографу та реклами ініціатора законопроекту Бардіної Марини Олегівни та експертів.

Пані Марина більш детально вже зупинилася про результати всі, тому я хочу сказати, що варіант згідно з пропозиціями народних депутатів України удосконалено, визначено терміни "дискримінаційна реклама" та "дискримінаційна реклама за ознакою статі", запропоновано комплексні зміни до статті 8 Закону України "Про рекламу". Водночас пропонується виключити із законопроекту низку новел. Йдеться, зокрема, про положення, які стосуються посилення відповідальності за порушення законодавства про рекламу.

На мою думку, врахування поправок та пропозицій народних депутатів, підтриманих робочою групою, сприятиме удосконаленню законопроекту та

збереженню його цілісності. Також вважаю за можливе, враховуючи зміст у співвідношеннях окремих положень у пропонованій сьогодні комітетом остаточній редакції, підтримати рекомендації робочої групи та цю редакцію загалом як редакцію комітету.

Ще хотіла Євгенія Михайлівна щось додати. Да?

КРАВЧУК Є.М. Кілька слів буквально, бо я так розумію, що всі отримали ці правки в документах і, в принципі, ми опрацювали їх на етапі ще подачі, і основні правки, які ми враховуємо, були подані представниками різних фракцій. Тому я думаю, що ми будемо мати консенсус і при голосуванні.

Якщо коротко, то дійсно ми врахували ті зауваження, які звучали, і бізнес також розумів: ми вирішили не збільшувати штрафи, вони залишаються так, як є, але ми чітко прописали визначення, що, власне, уможливить прийняття судами швидше рішень, і це потрібно Держспоживслужбі, тобто регулятору, який фактично займається такими порушеннями. І також ми врахували, ми виключаємо соціальну рекламу з-під дії цих обмежень, бо, власне, соціальна реклама і може бути спрямована на акцентування і боротьбу з певними проявами дискримінації.

Тому прохання, мабуть, ставити пакетом (так?) на голосування.

ПОТУРАЄВ М.Р. Настільки пакетно, наскільки це можливо. Воно, в принципі, так згруповано.

Значить, колеги, пропонується відхилити правку номер 1.

КРАВЧУК Є.М. Немає таблички?

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, я зараз на відхилення поставлю. Пропонується відхилити правку № 1, правку № 3, правку № 4, правку № 5,

правку № 7. Для стенограми зазначу, що правка № 7 відхиляється тому, що вона врахована редакційно вже. Також відхилити правку № 9, правку № 10, правку № 11, правку № 12, правку № 14, правку № 16, правку № 17, правку № 18, правку № 19 через те, що врахована вона в іншій правці. Правку 26 відхилити також, 27 відхилити також, 29, також відхилити правку 35 і 36.

Отже, колеги, хто за те, щоб відхилити перелічені мною під стенограму правки? Хто за? Дякую.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Утримались? Дякую. Проти? Проти немає. Дякую рішення прийнято. Дякую, колеги.

Тепер врахування. Пропонується врахувати правку № 2, правку № 6 врахувати частково та редакційно без слів "толеруючи", правку № 8 врахувати редакційно, правку № 13 врахувати частково та редакційно без слів "толеруючи". Правку № 15 врахувати частково та редакційно з урахуванням прийняття правок 20, 21, 23. Правку № 20 врахувати редакційно з урахуванням частково правки № 15. Правку № 21 також врахувати частково та редакційно також з огляду на врахування правки № 15. Правку № 22 врахувати редакційно, правку № 23 врахувати редакційно, частково, вибачте. Правку № 23 - частково та редакційно. Правку № 24 врахувати. Правку № 25 врахувати. Правку № 30 врахувати. Правку № 31 врахувати. Правку № 32 врахувати. Правку № 33 врахувати. Правку № 34 врахувати. Правку № 37 врахувати частково та редакційно і правку № 38 врахувати.

Отже, колеги, хто за те, щоб підтримати запропоновані до врахування часткового та редакційного правки? Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Утримались? Проти? Немає. Рішення прийнято. Дякую, колеги.

Знаєте, от дуже приємно іти по поправкам, авторами яких є більшість депутатів нашого комітету з різних фракцій ще і навіть не члени нашого комітету. Це означає, що ми щось непогане приймаємо.

Далі, колеги, голосуємо за те, щоб підтримати законопроект з врахуванням всіх правок, прийнятих правок в цілому та рекомендувати Верховній Раді включити його до порядку денного в другому читанні та в цілому.

Отже, хто за таке рішення? Хто за?

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Утримались? Проти? Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, четверте питання нашого порядку денного – це законопроект № 3881 про внесення змін до Сімейного кодексу України щодо збільшення мінімального розміру аліментів, що стягуються на дитину з інших членів сім'ї та родичів авторства народного депутата Володимира Ватраса та інших.

Доповідач у нас Тетяна Василівна Рябуха. Нагадаю вам, що ми з вами з ним розбирались, підтримали, там правок небагато. Дякую Тетяні Василівні і авторам, які не з нашого комітету, вони знайшли спільну мову, знайшли всі необхідні компромісні рішення. У нас є можливість з вами хороша навести лад з аліментами, створити систему стягнення аліментів більш справедливою і більш дієвою, щоб це не було проблемою для тих, хто з такою проблемою стикається.

Тетяно Василівно, вам слово.

РЯБУХА Т.В. Дякую, пане голову.

Отже, законопроект 3881 ми вже в першому читанні 2 березня поточного року проголосували. Хочу нагадати, що саме цим законопроектом пропонується уніфікувати розмір аліментів, що стягуються саме на дитину і незалежно від платника цих аліментів. Мова іде про аліменти, що стягуються за рішенням суду з дідуся, бабусі і повнолітніх братів та сестер. Але до другого читання також пропонується законодавчо закріпити розмір тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, на рівні 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. Також визначити мінімально рекомендований розмір аліментів, що мають сплачувати інші члени сім'ї на рівні одного прожиткового мінімуму для дітей відповідного віку.

До комітету надійшло 23 поправки від народних депутатів. На підкомітеті в понеділок ми розглянули дані поправки і рекомендуємо комітету врахувати. 17 поправок відхилити, але у нас виникли дискусії щодо двох поправок – це 14 і 19. Вам роздані порівняльні таблиці і я пропоную зараз обговорити суть цих двох поправок.

Сьогодні Сімейним кодексом передбачено обов'язок сплати аліментів не тільки на дітей, а і на непрацездатних повнолітніх діда, бабу, братів, сестер, мачуху і вітчима, і в цьому випадку за рішенням суду в разі, якщо у таких осіб немає батьків, подружжя чи рідних дітей, аліменти сплачують повнолітні онуки, правнуки, брати, сестри, падчерка і пасинок. На сьогоднішній день розмір таких аліментів визначається як частка від заробітної плати судом, наприклад, зараз становить це не менше 25 відсотків від прожиткового мінімуму.

Правками пропонується передбачити, що розмір цих аліментів, що стягуються на непрацездатних повнолітніх членів, має становити не менше 50 відсотків прожиткового мінімуму. Попередньо переговоривши з авторами цього законопроекту, а також з членами підкомітету, ми дійшли згоди того, що правка не відповідає концепції даного законопроекту, оскільки мова йде

саме про розмір аліментів даного законопроекту 3881, що стягуються саме на дитину, а не на інших родичів. Тому я думаю, що ми дійшли згоди, що дані поправки варто розглядати окремим взагалі законопроектом.

Тому підкомітет пропонує комітету правку 14 і 19 відхилити. Прошу поставити на голосування.

ПОТУРАЄВ М.Р. 14-а і 19-а, вони між собою перетинаються.

Колеги, питання тут з розміром. Тетяна Василівна і колеги розібралися. Тут питання про одне насправді: закон весь про аліменти для дітей, і тут з'являються інші особи. Моя особиста...

Підтримуєте, колеги? Якщо всі підтримують, тоді добре.

Колеги, тоді треба пройтися по правках.

КРАВЧУК Є.М. А, може, просто проголосуємо в редакції комітету, щоб не йти по кожній правці?

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні, по кожній ні?

Якщо немає зауважень, тоді, колеги, пропонується підтримати законопроект в цілому.

КРАВЧУК Є.М. 14-у і 19-у поставте на відхилення.

ПОТУРАЄВ М.Р. Добре. Давайте.

Тоді, колеги, я просив би голосувати по 14-й правці. Хто за те, щоб відхилити правку?

Боблях – за.

Хто проти? Хто утримався?

Рішення прийнято.

Хто за те, щоб відхилити 19-у правку? Хто за?

Боблях – за.

Хто проти? Хто утримався? Дякую.

Рішення прийнято.

Колеги, хто за те, щоб підтримати законопроект № 3881 в другому читанні і в цілому з правками відповідно до пропозицій підкомітету. Хто за?

Боблях – за.

Хто проти? Хто утримався? Дякую.

Рішення прийнято.

Дякую, колеги. Це гарний закон.

Колеги, переходимо до розгляду законопроектів №№ 4638, 4638-1, 4638-2. Я на правах головуючого почну з невеликого виступу.

Шановні колеги, як всім відомо, в цьому комітеті і не лише в цьому комітеті одна з головних засад діяльності Верховної Ради України – це створення таких законів, які спрямовані на вирішення існуючої проблеми або запиту суспільства. Завтра, скоріше за все, буде виданий офіційний звіт перший річний Офісу Уповноваженого із захисту державної мови. Але оскільки автор першого законопроекту – наш колега пан Максим Бужанський звернувся до мене з проханням не відкладати ще раз розгляд цих законопроектів. Я запросив у пана Тараса Кременя, уповноваженого з захисту державної мови, інформацію про те, власне, як же відбувається право застосування Закону про особливості функціонування української мови як державної. Отримав інформацію, вона всім роздана. Я хотів би зупинитись лише буквально на трьох цифрах.

Отже, Уповноваженим за весь період, поки діє цей закон, ця частина закону, прийнято рішення про здійснення державного контролю за функціонуванням державної мови щодо, увага, 34 суб'єктів на всю більш ніж 40-мільйонну країну. Тобто 34 випадки всього, коли було прийнято рішення про здійснення державного контролю. Державний контроль – це штрафи, навіть не попередження. Скільки ж, на вашу думку, було випадків, коли за

підсумками державного контролю було застосовано попереджень? Прошу, колеги, вашу увагу. Один випадок. Що це, колеги, означає? Що проблеми дотримання законопроекту і про виконання вимог в цій частині законопроекту про особливості функціонування української мови як державної в країні не існує взагалі.

Нагадаю вам, що навіть якби (а вони починають працювати, як ви пам'ятаєте, з літа цього року), якщо вже були штрафи в дії, то навіть цей один випадок, про який я вам зараз розповів, не означав би накладання штрафу, бо закон виписаний таким чином, спасибі колегам, які з цим працювали, що спочатку попередження і суб'єкт може виправити і тільки після того штраф. Тобто це навіть не той випадок, коли ми можемо казати, що от, можливо, вже один штраф, який був би застосований. Ні, це один єдиний випадок про оголошення попередження.

До речі, тут міститься багато цікавих ще фактів і речей. Дуже раджу завтра, як тільки буде опублікований офіційний звіт Офісу Уповноваженого, з ним ознайомитись. Ви там для себе знайдете ще багато цікавішого, тому що насправді, ще раз повертаюсь до питання, яке присвячене цьому закону, яке ми зараз розглядаємо, насправді ситуацій у сфері обслуговування, як я вже сказав, їх немає, а де вони є, це при недотриманні вимог Закону про державну мову, які вже діють, державними службовцями, тобто насправді згідно з зверненням громадян, насправді проблеми виникають там.

У нас є, ми зараз вивчаємо цю ситуацію, у нас є ще один розділ Закону про українську мову як державну, за яким у нас мають вступити в силу й іспити влітку цього року. Ми відпрацьовуємо зараз це питання, бо там є певні застереження, що через COVID там багато залучених суб'єктів, не лише Офіс Уповноваженого. То от я що хочу сказати? Микола Леонідович, якщо я не помиляюсь, у вашому законі санкції щодо державних службовців, вони якраз з 2022 року там мали починатися. Я насправді наблизив би санкції щодо державних чиновників, ніж розбирався би з санкціями щодо сфери

обслуговування, бо насправді, знову-таки, там немає такої проблеми. Але оскільки була пандемія, епідемія і локдаун, і все, є побоювання, що, до речі, доведеться трохи зміщати термін іспитів для чиновників, бо, можливо, не встигнуть навіть не Офіс Уповноваженого, а інші залучені суб'єкти. А якщо встигнуть, добре. Тоді громадяни якраз отримають те, що вони хочуть в українських органах державної влади і місцевого самоврядування.

Ось такий у мене був вступ. Я хочу сказати, що насправді я ціную роботу, яку зробив наш колега Максим Бужанський, він виходив з свого розуміння ситуації й ризикованості. Так, так, Максиме, зараз, звичайно, як автору головного закону слово я дам.

Також є закон, співавтором якого є я, альтернативний. Про нього там багато дурниць теж писали щодо того, що він начебто "каструє" Закон про українську мову як державну. Це не так, це неприємно читати, але емоційний градус я розумію чудово. Я перед тим, як перейти до ближче вже голосування, звичайно, що я хотів би всім надати слово, колеги, я тільки про одне просив би: я свою логіку виклав, я переконаний і спирався на цифри, є логіка, я попросив би з повагою вислухати пан Бужанського, не перетворювати все це на з'ясування політичних відносин. У нього є логіка, у нього є аргументація, я просив би, щоб ми спокійно це послушали, хто б як там погоджувався, не погоджувався. Давайте цю дискусію по цих трьох законопроектах проведемо коректно.

Пане Максим, вам слово.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Шановні колеги, доброго дня! Радий вітати всіх! Я хотів би сказати деякі речі щодо законопроекту, який я та ще 36 колег з фракції "Слуга народу" подали, та потім трохи щодо того, що я почув.

Колеги, є єдиний обов'язок приватного бізнесу: цей обов'язок – сплачувати податки. Якщо бізнес сплачує податки, він більш нічого не винен. Я нагадаю вам, що гроші з цих податків ідуть на друк україномовних

підручників, поповнення бібліотечних фондів, видання української класики, іноземної класики українською мовою, сучасної іноземної літератури. Це те, що "годує" розвиток української мови: праця, бізнес. Це дурниці – вказувати бізнесу, на якій мові йому працювати. Уявіть собі в Береговому маленький "Шиномонтаж", на якому працюють два українських угорця, до яких приходять третій угорець український та звертається до них угорською мовою. Скажіть, будь ласка, чому вони повинні звертатися до нього виключно українською мовою? *(Шум у залі)*

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Не повинні. В законі такого нема. Це не про закон, ви по закону доповідайте.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Пане Миколо, можна я буду доповісти про те, що вважаю доречним? Добре? *(Шум у залі)* Ні, я буду доповісти про те, що вважаю доречним.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Є регламент комітету. Будь ласка, говоріть про закон те, що ви вважаєте за потрібне.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Пан Миколо, ви – не голова комітету. Ви – не голова комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я – член комітету, а ви – ні. Будь ласка, говоріть про закон.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. У вас буде можливість...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Не вигадуйте!

БУЖАНСЬКИЙ М.А. У вас буде можливість сказати те, що ви вважаєте доцільним, потім.

СУШКО П.М. Я пропоную надати можливість депутату Бужанському завершити те, що він хоче сказати, як заступник голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Його ніхто не допитує, вибачте, він говорить просто не про закон.

ПОТУРАЄВ М.Р. *(Без мікрофону)* Дивіться, колеги, по-перше, ви ж знаєте, що до нас вже зверталися люди з бізнесу, ми давали тлумачення, все було чудово. Нам для цього доводилось будь-яким чином аналізувати Закон про українську мову, ми це робимо і надалі. Максим має повне право наводити деякі приклади...

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. ...так само, як і люди, які вже до нас звертались.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так не критикуйте норми, яких в законі нема. Просто нема.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги!

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Ви про це скажете, якщо немає.

СУШКО П.М. Колеги, кожен депутат може виступити і висловити свою думку, звичайно. *(Шум у залі)* А потім кожен може взяти за регламентом і сказати свою думку. В чому проблема?

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Шановні колеги, я продовжу, з вашого дозволу або без нього. Дякую.

Так ось, ніхто не має диктувати приватному бізнесу, як спілкуватись з клієнтом. Тільки ринок вирішує, як це зручно. Якщо я вирішив (*нерозбірливо*) Хрещатику, яка буде працювати на ефіопській мові, то це мої складнощі: чи буде зручно клієнтам чи ні. І якщо хтось бажає бути обслуговуваним на державній мові, він десять метрів ліворуч або праворуч знайде ту, яка йому подобається більше. А я сплачу податки, сплачу зарплатню та не отримаю відвідувачів. Тільки так.

Я нагадаю вам, колеги, в першу чергу зі "Слуг народу", що, коли ми йшли на вибори, ми усвідомлювали, що багато з того, що діє зараз, не дуже справедливе. Це дискримінаційна норма. Я нагадаю вам, що такого немає ніде в світі, окрім Франції, наприклад. Але Франція не підписала мовну хартію, а ми підписали. Я нагадаю вам, що тут зараз не йдеться мова навіть про права нацменшин. Ні, не про це мова. Мова про те, що це безглуздя, що це не веде до розвитку української мови, це веде до суперечок навколо неї.

Щодо зауважень пана шановного Микити Руслановича Потураєва, я чув статистику, яку він наводив відносно тих покарань, штрафів, які були вже вжиті з початку цього року. Нагадаю в першу чергу, що стаття, про яку йдеться мова, вона вступає в силу влітку 2022 року, то вона ще не працює для працівників. Так. Але покарання і штрафи! Пан В'ятрович, ви ж ознайомились із законом. Це перше.

По-друге, да, штрафу буде не так багато. Багато звільнень! Є безліч випадків, коли власники бізнесу, не бажаючи мати проблем, мати складнощів з тим, хто приходить та провокує, вони просто звільняють своїх працівників. Якась дівчина-офіціант, якась дівчина-перукар, якась дівчина навіть, яка в ветеринарній клініці працює, вони звільняють їх. Це люди незахищені від провокацій! Я розумію, що звичайна людина, яка прийшла отримати послугу

звертається на тій мові, на якій їй зручно. Я розумію, що це цивілізовано відповісти їй так, як їй зручно. Це ринок. Але тут є норма, яка дає простір для зловживань. Я маю думку, що ви всі бачили висновок ГНЕУ, який каже, що так, там не все добре.

Два слова. Я не буду коментувати законопроект пана Миколи Княжицького, я скажу два слова про ваш, колеги, законопроект, який ви внесли. Я вважаю, що це не дуже чесно по відношенню до мене особисто, колег, (так, це ваше право), але я маю таку думку, ті колеги, які зі мною підписали. Я вважаю, що це дія, яка недоречна взагалі. Я вважаю, що немає ніякого сенсу відтермінувати дію закону: або потрібно скасувати штрафи так, як пропоную це я, або давайте не турбувати суспільство так, як пропонуєте це ви. І я вважаю, що це недоречно. Це моя власна особиста думка.

Ще раз, я вважаю, що так, має бути попередження. Я не пропоную взагалі прибрати цю статтю. Я пропоную прибрати норму про штраф. Я пропоную вам, якщо у вас не хватає єдності, якщо у вас не хватає голосів, якщо у когось з вас не хватає сміливості або рішучості, або певності винести в зал всі три законопроекти на розгляд залу, можливо, так станеться, що ні один з них не знайде підтримки, але ми спробуємо. Я обіцяв це виборцям. Ви знаєте, я не вчора і не сьогодні прийшов з цим питанням, це моя принципова позиція, і я прошу вас мене підтримати в цьому.

І одна річ, маленька річ. Там була фраза, пане Микито, щодо держслужбовців, яким треба посилювати відповідальність. Мій законопроект не про них. Я особисто не маю жодних заперечень щодо цього. Так, я вважаю, що держслужбовці повинні володіти державною мовою. Більш того, я здивований був, пане Миколо Леонідовичу, коли ви викреслили перед другим читанням свого Закону про мову, автором якого ви були, коли ви викреслили норму, яка зобов'язує депутатів Верховної Ради виступати з

трибуни виключно державною мовою. Вона залишилася в Регламенті. Я був здивований.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я просто як співавтор космічних кораблів, які літають на Марс від Ілона Маска і винахідник "Тесли", коли разом з ним обговорював цю норму, нічого такого не робив. Це я до того, що коли зводять наклеп...

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Не було такої норми?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Такої норми про трибуну ніколи в житті не було і нічого я не викреслював. І автором закону є не я, а понад 70 народних депутатів, і через те...

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Я знаю, я продемонструю вам відео.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Будь ласка, ви можете його самі подивитися.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. ...де депутати дискутують щодо повернення цієї норми.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Будь ласка, ви можете демонструвати все, що завгодно, але витратити час на наклепи, фантастику і брехню заради знищення Закону про українську мову на цьому комітеті, я думаю, не варто.

Дякую.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Я радий, що виявилось, що норма щодо зобов'язання депутата виступати виключно державною мовою зникла сама по собі.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Закон зобов'язує депутатів виступати виключно державною мовою. Зобов'язує.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Ні. Депутатів АРК Крим, чого завгодно, але не Верховної Ради.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ще раз кажу, ви не читаете закон.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Я читаю, я знаю.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ви вигадуете. Давайте говорити по закону.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. 9-а стаття, давайте після комітету відкриємо та подивимося.

В'ЯТРОВИЧ В.М. А чого після?

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Ну, час ваш.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Давайте, давайте.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ми і так витратили час на ваші фантазії.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Фантазії?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Так.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ну, звичайно.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Хворобливі.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Пан В'ятрович, хворобливі... Я бачу, ви не зовсім здорові.

ПОТУРАЄВ М.Р. Шановні колеги, я просив би утримуватися від емоційних оцінок. *(Шум у залі)*

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Колеги, я прошу вас підтримати мій законопроект, або підтримати винесення всіх трьох законопроектів на розгляд Верховної Ради, на розгляд залу. Це буде виважена позиція. Я чекаю на вашу підтримку.

Дякую, колеги.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Максиме.

Зараз пан В'ятрович, потім пан Сушко, потім (я так розумію) пан Качний. І пані Констанкевич.

Ірино Мирославівно, почекайте трохи. Звичайно, я вам дам слово. Можете трохи почекати чи вам першій надати слово? Давайте пін Констанкевич дамо слово.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане голово, я все ж таки як автор одного з альтернативних законопроектів, теж прошу. Нехай пані Констанкевич виступить, а після цього виступлю я.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пані Ірино, будь ласка, вам слово.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Шановні члени комітету, я хотіла б вас просити, щоб ми дотримувалися і регламенту, і етикету, і ми розуміємо, що обговорення цих законопроектів не спонукатиме нас до якогось консенсусного рішення. Тому я хочу запропонувати такий варіант: усі 3 законопроекти не включати до порядку денного і не розглядати, натомість я пропоную на базі комітету для того, щоб вирішити цю проблему, яка має такий частковий локальний характер, розглянути на робочих групах, залучивши, окрім уповноваженого, ще і інших представників громадськості, широкого суспільства, і тоді запропонувати компроміс, але варіант комітету, який проведе попередньо глибоку обсервацію, аналітичну роботу, і це буде зважена позиція. Тому я пропоную 3 законопроекти не включати до порядку денного і не розглядати. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Володимире, ну Максим автор, давайте дамо можливість задати питання.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Пані Ірино, доброго дня. Я почув, ви сказали – "цю проблему". Будь ласка, поясніть, що ви мали на увазі, коли сказали "цю проблему", бо колеги ваші кажуть деякі, що немає взагалі ніякої проблеми, що ви мали на увазі?

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте, якщо ми побачимо, що там нормальний зв'язок з пані Іриною, а поки пан Володимир В'ятрович. Будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Доброго дня, шановні колеги.

Я все-таки, якщо ми говоримо про якусь взаємоповагу один до одного, то давайте, хай ця взаємоповага будується зокрема на тому, що коли ми розглядаємо законопроекти, ми розглядаємо текст законопроекту чи закону, а не говоримо про якісь свої страхи, побоювання, які нібито є в тому чи в

іншому законі, тому що, на жаль, те, що ми почули від пана Бужанського, це радше ті страхи, які намагалась і намагається дуже активно накидати українському суспільству щодо цього закону саме російська пропаганда.

Тепер конкретно про два законопроекти: 4638 і 4638-2. На мою думку, вони є однаково небезпечними і провокаційними, оскільки в неконституційний спосіб, без жодних підстав руйнують цілісну систему захисту мовних прав українців. Ми знаємо позицію Уповноваженого з захисту державної мови, можемо ознайомитись з матеріалами Міністерства юстиції, Міністерства фінансів, великої кількості громадських організацій, які категорично проти цих законопроектів і закликають не робити, не бавитись тут в поганих і добрих поліцейських, що один законопроект більш жорсткіший, другий – більш компромісний, закликають не підтримувати жоден з цих законопроектів.

Але, можливо, не всі тут присутні читали заяву 67 відомих українців з цього приводу, тому дозволю собі трошки зацитувати її. "Ми глибоко обурені законодавчими ініціативами депутатів фракції "Слуга народу", спрямованих на руйнування механізмів захисту мовних прав українців і закликаємо владу відмовитись від цих ініціатив. Українська мова є одним з ключових чинників національної безпеки та єдності нашої держави. Закон "Про забезпечення функціонування української мови як державної" став визначною віхою українського державотворення і передбачає цілісну систему підтримки розвитку і захисту цього закону.

Однією з важливих складових цього закону є гарантії надання інформації та послуг українською мовою, що набудуть чинності в січні цього року. Право кожного на обслуговування українською мовою захищене в тому числі нормами про штрафи для тих суб'єктів господарювання, які зухвало і неодноразово порушують мовні права споживачів. При цьому закон не обмежує дублювання інформації чи індивідуального обслуговування клієнта на його прохання будь-якою мовою (це до теми про угорців на Закарпатті).

Попри розгорнуту Кремлем і його "п'ятою колоною" кампанії з дискредитації Закону про мову. Перехід сфери послуг на українську відбувається по всій Україні і має, як свідчать соціологи, підтримку абсолютної більшості українських громадян, від 50 до 60 відсотків українських громадян підтримують цю норму закону.

За цих обставин внесення депутатами фракції "Слуга народу" законопроектів 4638, 4638-2 є відвертою провокацією, що загрожує національній єдності та правам мільйонів українців. Обидва ці проекти передбачають нищення цілісної системи захисту мовних прав українців, яка вже діє. По суті норми Закону про мову пропонується перетворити на декларацію, яку можна безкарно порушувати. Такі дії неприпустимі, адже ознакою для будь-якого дієвого закону є неухильність його виконання і відповідальність за його порушення.

Ми закликаємо Верховну Раду України, парламентські комітети, фракції, групи у жодному вигляді не підтримувати ці законопроекти чи їх включення до порядку денного. Ці та інші проекти спрямовані проти української мови, мають бути відкликані і зняті з розгляду. Український парламент не може використовуватися для реалізації антиукраїнських сценаріїв. Не варто випробовувати громадянське суспільство на міцність. Українці не раз засвідчили здатність відстоювати свої права. У разі потреби зроблять це знову. Але вся відповідальність за наслідки неминучих протестів у разі спроб ревізії Закону про мову ляже на нинішню владу".

Серед підписантів: Володимир Василенко – суддя Міжнародного кримінального трибуналу з колишньої Югославії, представник України в Раді ООН з прав людини, академік Ігор Юхновський, Герой України Дмитро Павличко, академік Ярослав Яцків, політ'язні Кремля Ігор Козловський, Володимир Балух, голова "Просвіти" Павло Мовчан, директори академічних інститутів Павло Гриценко, Микола Жулинський, голова Спілки письменників Михайло Сидоржевський, відомий дисидент Ігор Калинець,

Василь Овсієнко, Йосип Зісельс, перший Генеральний прокурор України Віктор Шишкін, голова "Реанімаційного пакету реформ" Юлія Кириченко, голова Центру протидії корупції Віталій Шабунін, фахівці соціолінгвістики – Лариса Масенко, Юрій Шевчук, Володимир Кулик, дипломати – Юрій Щербак, Володимир Огрязко, Данило Лубківський, митці – Іван Леньо, Ірма Вітовська, Тарас Компаниченко та інші.

Я переконаний, що з точки зору Конституції, права, безпеки, захисту нашої культури й інтересів наших громадян, і політичної відповідальності єдине правильне рішення щодо цих законопроектів – це (підтримую пані Ірину) не включати ці законопроекти в порядок денний. Давайте залишимо в спокої питання мови і будемо займатися справді важливими питаннями для українського суспільства. Я думаю, що вступ, який зробив пан Микита Потураєв, дуже слухний для нашого обговорення, тому що показав, що справді ця проблема, яку ми зараз обговорюємо, нібито проблема мови, мовного питання, вона абсолютно штучна і надумана.

ПОТУРАЄВ М.Р. Микола Леонідович, з вашого дозволу, Павло Миколайович, потім Микола Леонідович.

СУШКО П.М. Шановні колеги, у нас в парламенті представники всіх фракцій, всіх регіонів, і Харківщини, і Донбасу, і центру України також, тобто всі регіони України. І я вважаю, що буде правильним, щоб кожен депутат в залі визначився, є проблема чи немає проблеми. Тому моя пропозиція – винести в зал на розгляд Верховної Ради всі закони.

ПОТУРАЄВ М.Р. Микола Леонідович, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Ну, просто для точності, щоб всі депутати це знали, бо трошки колега Бужанський ввів депутатів в оману.

Читаю норми закону в Регламенті Верховної Ради, затвердженому Законом "Про Регламент". В статті 2 частину третю викласти в такій редакції: "Мовою роботи Верховної Ради, її органів та посадових осіб є державна мова". "Доповнити частинами 5-ю, 6-ю такого змісту: "Іноземець або особа без громадянства може виступати на засіданнях Верховної Ради і органів іншою мовою. Синхронний або послідовний переклад такого виступу державною мовою в обов'язковому порядку забезпечує Апарат Верховної Ради. Промова чи її частина, виголошена іншою мовою, ніж державна, на засіданні Верховної Ради, комітету Верховної Ради, Тимчасової спеціальної комісії чи Тимчасової слідчої комісії подається в стенограмі відповідного засідання в перекладі державною мовою". Отже, у Верховній Раді України використовується виключно державна мова всіма...

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Це норма Регламенту?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні, це Закон про мову, це Закон України "Про забезпечення функціонування української мови як державної". Це те, що я вам прочитав. Коли ви говорили, що депутатам можна говорити іноземною мовою, закон це забороняє.

Тепер далі. Колеги, пане Віталію, я був би вдячний, якби... (*Шум у залі*) Я розумію, я можу почекати, щоб ви провели регламентні консультації. Я виступлю спочатку як співавтор закону.

Тепер, щодо законопроектів. Я дійсно є співавтором законопроекту 4638-1, який є в принципі номінальним, тому що він лише визначає назву протоколу, який складає Уповноважений, і уточнює строк оскарження постанови про накладення штрафу за порушення вимог закону у сфері обслуговування споживачів 14 днями з дня її отримання. Він навіть готовий був підтриматися освітнім комітетом, який був другим, але я сам їх попросив відправити його на доопрацювання, тому що метою подання мною цього

законопроекту, я цього не приховую, є можливість виступити і ще раз сказати з трибуни додатково, що я категорично проти внесення будь-яких змін в Закон "Про забезпечення функціонування української мови як державної".

І не випадково я проти цих змін, тому що я якраз шаную думку всіх виборців. Відповідно до опитування Центру "Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва", наприклад, так, серед виборців нашої партії 87,7 відсотка підтримує запровадження обов'язкового використання державної мови у сфері обслуговування. Але навіть серед виборців, наприклад, партії "Батьківщина" таких 66,3 відсотка, а серед виборців партії "Слуга народу", яку представляє пан Бужанський, 62,4 відсотка. Тобто ініціюючи такі законопроекти, представники фракції "Слуга народу", не всі, і я дякую тим, хто займає проукраїнську позицію, виступає проти своїх виборців, це очевидно.

Якщо депутати виступають проти своїх виборців, за кого вони виступають? Вони тоді виступають за агресора, який піднімає питання про мову, а жодних інших питань.

Якщо ж говорити про аргументи. Законопроекти ці всі не включені до Плану законопроектної роботи Верховної Ради на 2021 рік, затвердженого постановою Верховної Ради від 02.02.2021 і порядку денного поточної сесії.

Відповідно до статті 19.1 Регламенту Верховної Ради України План законопроектної роботи Верховної Ради враховується при формуванні та внесенні змін до порядку денного сесії Верховної Ради.

Оскільки щодо законопроектів негативні висновки Уповноваженого захисту державної мови, а також враховуючи висновки Комітету з питань бюджету, відповідно до якого законопроект матиме опосередкований вплив на показники бюджету, а відтак відповідно до вимог частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України та статті 91 Регламенту Верховної Ради України ініціатор законопроекту повинен був надати фінансово-економічне

обґрунтування до законопроекту. Відповідно до статті 93 Регламенту за результатами попереднього розгляду. Оскільки немає фінансового обґрунтування, пропоную не рекомендувати Верховній Раді включати дані законопроекти до порядку денного сесії Верховної Ради.

Керуюся Регламентом для того, щоб все ж таки в умовах Російської агресії, в умовах, коли ми живемо і в пандемію, і в незручній ситуації, все ж таки (чесно!) не потакати агресору, не провокувати ситуацію в суспільстві, не роздмухувати її, не стравлювати українців один із одним, бо ніхто інший, окрім агресора, цього не хоче. Ми бачили, як в принципі ми можемо знаходити спліну думку і компроміс, коли голосували за попередній законопроект.

І тут мова не про політику, бо я вам абсолютно чітко прочитав цифри опитування, оприлюдненого на минулому тижні, де якраз серед виборців більшості партій, так, серед виборців "Опозиційної платформи – За життя", скажу заради справедливості, таких меншість – їх 22 відсотка, але серед представників і "Батьківщини", і "Європейської солідарності", і "Слуг народу", очевидно, є більшість таких людей. Це очевидно, що це робиться виключно для того, щоб підірвати авторитет основних політичних фракцій із більшості, із опозиції перед виборцями, для того щоб понизити їх рейтинг, для того щоб стравити людей між собою, для того щоб країну в умовах російської агресії зробити слабшою.

Інакшої причини винесення і підготовки таких законопроектів через два роки після того, як законопроект про забезпечення функціонування української мови прийнятий, і після того, як ми отримали відповідь Уповноваженого, який стверджує, що немає жодних проблем в суспільстві, що люди між собою... Одне там якесь заперечення. Крім того, один акт складений. Крім того хочу вам сказати, що на сьогоднішній день діють норми, які не стосуються громадян і вони не стосуються приватного бізнесу, вони стосуються юридичних осіб. Не всі юридичні особи зобов'язані

працювати задля отримання прибутку. Є громадські організації, є збиткові громадські організації. Це з прибутком жодним чином не пов'язано. Це ж не означає, що якщо, як казав мій колега, я можу відкрити кафе, де обслуговують ефіопською мовою, так в цьому кафе можуть і людей труїти, ну, тому що він має право. А хто не хоче труїтися, може піти в сусіднє. Розумієте? Це все абсолютно слабкі аргументи. Тому що, якщо існують люди, які не володіють іншими мовами, окрім української, вони мають право отримати обслуговування. Якщо громадянин прийде і звернеться будь-якою іншою мовою, продавець має повне право відповідати йому іншою мовою і обслуговувати його іншою мовою. Угорці чи українці угорського походження в Берегово абсолютно спокійно можуть між собою в магазинах спілкуватися угорською, закон не зобов'язує їх робити щось інше. Це вигадки.

Закон є абсолютно ліберальним. Просто, якщо туди прийде українець та території України будь-де, чи там, де проживають угорці, чи румуни, чи люди будь-якої іншої національності, і звернеться українською мовою, і запитає, яка ціна, він має право просто в своїй країні отримати обслуговування. Лише про це закон, який абсолютно ліберальний.

Тому ще раз пропоную виконати норму Регламенту і не рекомендувати Верховній Раді включати ці законопроекти до порядку денного. Тим більше, вони не включені туди. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Максиме, ви можете стисло, ви можете навіть розгорнуто, тому що дискусія важлива, насправді. Будь ласка.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Не хочу гаяти час. В першу чергу хочу нагадати пану Миколі Леонідовичу, що він не зовсім щирий з нами, бо розділ третій стаття 9 щодо кола осіб, які зобов'язані володіти державною мовою, там немає народних депутатів Верховної Ради. Що завгодно є: є Голова

Верховної Ради АРК Крим, депутати АРК Крим, а народних депутатів немає! Їх викреслили. І зробили це ви, це перше.

В другу чергу я би мав прохання до вас не визначати, що є українським, що є антиукраїнським або додавати "з моєї точки зору", бо це ваша приватна точка зору.

Третє. Вибачте, але з виборцями "Слуги народу" я знаю, чого хочуть виборці. Вони кожного дня тисячі звернень до мене надсилають. То я нічого не кажу про виборців "Європейської солідарності", я їх поважаю, у них є власні нардепи. У "Слуги народу" є власні.

І наостанок. Пан Микола підкреслив, що лише один штраф був застосований.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так.

ПОТУРАЄВ М.Р. Навіть не штраф, попередження.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Попередження, попередження. Жодного штрафу. І ви всі кажете: "Жодного штрафу". Жодного штрафу.

Тоді скажіть, будь ласка, до чого тут бюджет? Про які втрати бюджету іде мова, коли це з ваших виходячи слів, не шлях до наповнення бюджету через штрафи. Або ми штрафуємо і наповнюємо бюджет, або не треба нагадувати про бюджет, бо ми ж не штрафуємо. Я вірно зрозумів те, про що йшла мова? Якщо немає штрафів, то не треба згадувати про бюджет.

В'ЯТРОВИЧ В.М. А до чого тут проблема з зацькованими підприємцями, яких обкладають страшними штрафами, про яку ви почали?

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Я вже підкреслив і можу дуже стисло ще раз. В першу чергу приватний бізнес повинен тільки сплачувати податки.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Не дотримуватись жодних норм, наприклад, санітарних. Так? Не потрібно?

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Все інше, як працювати: чи мовчки, чи на якійсь мові, чи гарно, чи погано – ринок вирішить. Це перше.

Друге. Питання не тільки в штрафах. Я ж казав, питання в тому, там же як воно працює, попередження, потім ще попередження, потім штраф. Так от після першого попередження, будемо відверті, після першого скандалу, після першої провокації звільняють працівника.

В'ЯТРОВИЧ В.М. У вас дуже переконливі аргументи. Якась дівчина сказала, що звільнили якусь дівчину. Це дуже серйозні цифри, які варто обговорювати саме на комітеті.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Пане Володимире, навіть якщо буде одна дівчина, я буду її захищати, але вона не одна.

ПОТУРАЄВ М.Р. Олександр Сталіноленовичу, будь ласка, вам слово.

КАЧНИЙ О.С. Шановні колеги, думаю щодо зради, тут говорилось про зраду, про те, що якісь інтереси держави зраджуються чи наших українців. Я скажу вам так, що я окремо чув, як говорив і Володимир Олександрович у своїх інтерв'ю щодо російської мови, що не потрібно чіпати тих людей, які говорять на цій мові, я чув, як і Петро Олексійович у своїй промові, коли ішов на вибори перший раз, говорив про це і виступав, є це відео. Якщо вони говорять, що не чіпайте, хай говорять російською, але коли вони приходять до влади, щось змінюється в головах наших президентів і відбувається та ситуація, при якій ми сьогодні живемо.

Що стосується зради. От дивіться, у нас сьогодні відбувається ситуація, при якій якщо є якийсь покарання бізнесу за те, що послуга надається не тією мовою, якої хоче сьогодні клієнт, то зразу відбувається те, що відбувається, і це у нас є відео з ветеринарної клініки та інших питань. Я сам був свідком того, як на курортах Коблево влітку приїхала швидка допомога і там була ситуація точно така.

Я вам скажу, що коли ми говоримо про Конституцію, то є чітка стаття Конституції, яка не дозволяє прийняття такого закону. На жаль, сьогодні у нас Конституція не працює, заблокували спеціально роботу нашого Конституційного Суду для того, щоб не розглядались питання мови, не розглядались питання землі, не розглядались питання банківської реформи. І ми розуміємо, що так буде не завжди і повернемося ми до цих питань і повернемося до Конституції і до тих, хто порушує Конституцію, і до тих гарантів, які роблять все для того, щоб не гарантувати Конституцію.

Я сьогодні скажу, що те, що пропонує наш колега Максим Бужанський, це дійсно той закон, який може примирити, а, не навпаки, розібрати по частинам нашу державу і наших людей, тому ми будемо підтримувати цей закон. Взагалі не розумію, чому сьогодні не виноситься цей закон, чому ви боїтесь його розглядати в сесійній залі. Якщо ви хочете не дати можливість людям спокійно спілкуватися тою мовою, яка гарантується Конституцією в тих чи інших питаннях, то ви, будь ласка, вийдіть на трибуну Верховної Ради і скажіть це: проголосуйте кнопками своїми червоними чи зеленими, тоді люди дадуть потім оцінку. А якщо ви хочете оце тихесенько отут розібратися, поговорити, а потім не дати можливість винести цей закон, то ми не розуміємо, чому це відбувається.

Микито Руслановичу, будь ласка, пропонуйте сьогодні Верховній Раді розглянути законопроект, який пропонується Максимом Бужанським, і нехай всі фракції свої висновки нададуть також.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дуже вам дякую.

Зважена і неемоційна логічна позиція.

БОГУЦЬКА Є.П. Можна слово взяти?

ПОТУРАЄВ М.Р. Одну секундочку, Лізо. У мене Юрій Олексійович Павленко давно вже теж чекає.

Будь ласка, Юрію Олексійовичу. Потім – пані Єлизавета Богуцька.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане голово, шановні колеги, тривалий час вже йде дискусія по цим законопроектам, тому я пропонував вже переходити до ухвалення рішення комітету.

Разом з тим, на мій погляд, та інформація, яку надав так званий Уповноважений з питань мови. (*Шум у залі*)

"Мовний поліцай". Тільки підтверджує ця інформація, на мій погляд, те, що закон народного депутата Бужанського треба ухвалювати. Якщо немає проблеми, то для чого мати штрафи в законодавстві і мову використовувати як нагайку для українських громадян. На мій погляд, ця інформація тільки підтверджує те, що оцей псевдоорган "мовного поліцаю" його треба скасувати, а ті кошти бюджетні, які витрачаються на його утримання, спрямувати, наприклад, на посилення інституції Уповноваженого з прав дитини, де є реальні проблеми сьогодні в державі, якими треба займатися, які, на жаль, сьогодні випустили з уваги органи державної влади. Розумієте, поки ми зараз дискутуємо: мати штрафи чи не мати штрафи, в цей час, наприклад, те ж саме Міністерство економіки не акредитує відповідні агенції, які збирають винагороди для українських виконавців, і фактично на 3 місяці вже заблокували можливість українським виконавцям створювати український продукт.

Я до того, знаєте, ми говоримо про нагайку, штрафи, покарання людей замість того, щоб говорити і діяти, щоб українці могли створювати конкурентний україномовний продукт для того, щоб українська мова ставала модною, і українського продукту від пісенного до іншого було максимально багато. Тому, на мій погляд, треба ухвалювати рішення, виносити ці законопроекти в зал, голосувати і знімати цю дискусію, тим більше якої немає, як стверджує зокрема і "мовний поліцей".

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Юрію Олексійовичу.

Колеги, я попросив би вас, якщо є бажання ще раз передивитися Закон "Про забезпечення функціонування української мови як державної", ви там побачите, що Офіс Уповноваженого з питань української мови опікується багатьма іншими питаннями, це якраз невеличка проблема. Я думаю, що всі раді, що ця проблема настільки невеличка, що вона неіснуюча. А чим займатися Офісу Уповноваженому і шановному Уповноваженому Тарасу Кременію, якому ми теж надамо слово зараз після пані Лізи Богуцької, от повірте мені, що їм є, чим займатися, і потреба в цьому Офісі і в цих людях є.

Тому попросив би їх, на майбутнє, не ображати, бо я метафор теж можу придумати і застосувати стільки, що, повірте, нікому це не буде подобатися через десь дві секунди після того, як почну.

Пані Ліза Богуцька.

БОГУЦЬКА Є.П. Дякую дуже.

Перше, я дуже прошу всіх виключити мікрофони, тому що дуже важко чути на відстані, а говорити тим більше.

Перше, я підтримую таки цю тезу, що штрафи ніколи не стимулюють ані до вивчання, ані до користування. Але натомість я хочу сказати, що після того, як ця норма вступила в свою дію, в соціальних мережах з'явилося дуже багато таких, знаєте, подразників і маніпулювань на цю тему, і навіть нарут

над мовою. Тобто називали її всіляко, що не будуть вивчати, спеціально будуть іншою мовою аби не українською і так далі.

Тому я не знаю, чи є у нас такий закон. Якщо є, то ви мені зараз це скажете. Якщо ні, то треба, мені здається, так взагалі ввести норму карної відповідальності за наругу над мовою як за наругу над державними символами.

І останнє, що я хотіла би сказати, це те, що мовні питання завжди, от скільки я пам'ятаю своє зацікавлення політикою, а це вже дуже давно, мовні питання взагалі завжди збурюють суспільство на протистояння. Мені самій не дуже подобаються окремі норми цього закону і дуже не подобається оця норма про штрафи. Але, ви знаєте, я ніколи не піднімала ніяких питань по цій тематиці, тому що я пам'ятаю Ківалова-Колісниченка, я пам'ятаю там внесення норм "Свободи" і так далі. І кожен раз це закінчувалось великими протистояннями чи майданами, чи навіть війною, яка потім почалась.

Тому ви навіть зараз на нашому комітеті, так як і в той раз, коли ми розглядали ще один закон Максима Бужанського, ви пам'ятаєте, що у нас на комітеті на що це перетворювалось? Тому я взагалі би не піднімала ці питання зараз. Тому що мені здається, що, тим більше, що у нас дуже напружена зараз ситуація з Росією. А наш цей сусід - держава-агресор, держава-терорист – взагалі завжди користується будь-якою можливістю, а мовною можливістю взагалі скористувались для того, щоб окупувати Крим і Донбас.

Тому мені здається, що, да, треба, може, не так там "оголтело" виконувати якісь норми цього закону, але те, що ми почули, взагалі-то і не дуже "оголтело", якщо всього-то один протокол, не протокол, а там щодо відповідальності була притягнута людина. Мені здається, що ця норма взагалі не буде працювати, якщо ніхто не буде стимулювати оцей процес спеціально для того, щоб це показувати десь там на російському телебаченні, як тут знуцаються над російськомовним населенням. Ви всі знаєте, ну, всі

практично, всі члени комітету знають, що більшість членів комітету взагалі-то російськомовні. І, виходячи з комітету, ми вільно спілкуємося російською мовою. Нам ніхто не заважає. Але коли ми виступаємо тут, на комітеті, чи в Верховній Раді з трибуни, чи хочемо, щоб звертались і ми відповідали українською, у нас немає ніяких суперечок на цю тему. І навіть у Максима Бужанського немає, і у всіх представників ОПЗЖ, всі ми спілкуємося українською, і це ні у кого не викликає ніяких суперечок.

Тому мені здається, що не треба піднімати зараз цього питання, щоб знову збурити суспільство на чергове протистояння і щоб Путін зараз пішов захищати на Донбас не тільки тих, у кого там є російські паспорти, а намагався ще перетнути і вглиб Україну, щоб захищати ще знову тих, кого хтось тут ображає, розумієте? Не треба. Ми маємо захищати і мову, і наші державні символи, щоб не було наруги над мовою і не було наруги над Офісом Президента, розумієте? Це все є наша держава. І ми маємо захищати все, що її стосується. Це все, що я хотіла сказати.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Максиме, будь ласка.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Шановна пані Ліза, я б теж не ініціював би ці питання, ну, є, чим займатися, щиро кажучи, але проблема існує. Вона існує. Про неї знають наші виборці. Ми обіцяли їм виправити це питання, і це обов'язок. Не можна зробити вигляд, що його немає. Якщо ми власними силами виправимо цю проблему, нема чого буде казати навіть тому ж самому Путіну, якого ви згадали, у нас не буде проблем, все буде вирішено нами з вами. Я вважаю, що це є компромісний варіант.

Я ще хочу підкреслити, коли хтось каже: "Невже так важко вивчити державну мову, щоб спілкуватися державною мовою?" – ні, у нас обов'язкове

вивчення державної мови в школах. Більш того, зараз навіть навчання в школах теж державною мовою. Мова йдеться про те, що кожна людина сама, якщо вона не на держслужбі, я підкреслюю, сама обирає, на якій мові їй спілкуватися. А бізнес, тим більше, сам вирішує, якою мовою користуватися.

Тому я пропоную штрафи скасувати, а попередження залишити. Це буде лагідна, поступова українізація. Але давайте винесемо це на розгляд зали та в залі визначимося. Давайте мати сміливість поставити це на голосування. У мене до вас прохання: підтримайте мене.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, я сподіваюсь, що всі висловились і треба зараз дати пану Тарасу Кременю слово. З депутатів, я маю на увазі, всі висловились.

Пане Тарас, будь ласка, вам слово.

КРЕМІНЬ Т.Д. Доброго дня, шановні колеги. В першу чергу хочу привітати сьогоднішнього іменинника Дмитра Нальотова з днем народження. І напередодні великого свята – Великодня хочу побажати всім нам оптимізму і віри в те, що ми маємо і повинні рухатися вірним шляхом для утвердження України як цивілізованої країни, в якій виконується Конституція і кожен громадянин України пишається тим, що він є громадянином нашої великої держави.

Що стосується, власне, 57 статті, а на міфів, довкола якої об'єдналися різні групи народних депутатів і зареєстрували свій законопроект. Хотів би нагадати, що стаття 57, яка передбачає санкції у вигляді попереджень або штрафів, набула чинності у травні минулого року. Це означає, що нормами Конституції України, а також будь-яких інших законів України не передбачено ані підстав, ані процедур, ані відтермінування, ані скасування

дій норм закону, який набув чинності понад рік тому. Це перша пропозиція і перша теза.

Що стосується статистики. Я цілком підтримую те, що було сказано головою комітету Микитою Потураєвим, ми в цьому плані конструктивно працюємо протягом не тільки цього засідання, а й усіх інших попередніх засідань, я вважаю, що головне тут у тому, що не нашкодити, власне, імплементації мовного законодавства, імплементації нових норм, які будуть набувати, і як правильно було сказано, не підбурювати суспільство.

Що стосується настрою у суспільстві, то соціологія, так само як і статистика, і вона докорінним чином відрізняється від того, що було у 2019-у, що було у 2020-у, і що було у 2021 році. Але хотів би сказати, що дуже символічно, що на День народження Тараса Шевченка 9 березня 2021 року відбувся Загальнонаціональний форум "Україна 30", на якому виступав Президент України Володимир Зеленський. З вашого дозволу, хотів би процитувати 2 речення з його виступу: "У Конституції все чітко було написано: одна-єдина державна мова – українська. Усі, хто піднімають питання національності, питання мови, питання церкви – це всі люди, які хочуть хайпанути тимчасово з великими, на жаль, наслідками для багатьох людей. Направлені всі ці наслідки на розкол суспільства, я в цьому впевнений, тому вважаю, що питання мови не на часі, вважаю, що українська мова повністю захищена." – кінець цитати.

І на завершення, від себе хочу додати. Мені як Уповноваженому довелося проаналізувати кожен із законопроектів. Ми дали негативну оцінку, тому що вважаємо, що не можна скасувати або відтермінувати те, що вже набуло чинності, це по-перше.

По-друге, сьогодні жодного ризику немає і немає жодного факту накладення штрафу. У нас є стовідсоткове вирішення усіх проблем, пов'язаних із порушниками законодавства. І дуже добре, що ми це все вирішуємо протягом першого місяця, як це визначено законом на

виправлення цих недоліків. І що найголовніше? Нам справді сьогодні треба готуватися до 16 липня, бо це не тільки початок іспиту на рівень володіння державною мовою для потенційних державних службовців, але це й стаття 23 "Державна мова у сфері культури", а також інша стаття, що пов'язана із книговидавництвом, книго розповсюдженням. Занадто довго ми йшли до того, щоб в Україні нарешті найшовся і був затверджений збалансований Закон про мову.

До речі, на Чистий четвер, можливо, дуже символічно, що на Чистий четвер завтра ми будемо представляти перший в історії звіт Уповноваженого.

До відома наведу ще 2 важливих факти. 2 роки як закон було проголосовано, рік як перша Уповноважена пішла з посади не надавши ані звіту, ані пояснень, ані створення секретаріату Уповноваженого. Ми зараз ефективно працюємо і завдяки вашому сприянню та підтримці ми маємо можливість демонструвати суспільству ефективність лагідної українізації, тому ми маємо сьогодні понад 80 відсотків підтримки з боку громадян України і на рівні застосування, і на рівні використання української мови, і на рівні тому, коли до людей лагідно і культурно звертаються у всіх різних сферах. Я не мав би зараз про це говорити, але не хотів би, щоб сьогодні органи поліції прив'язували до діяльності уповноваженого. Нацполіція створена у 2015 році, уповноважений не має у своїй структурі ані інспекторів, ані поліцейських і так далі.

Що стосується країни Ефіопії, то хочу нагадати, що немає ефіопської мови, є амхарська мова і вона є єдиною державною, захищеною і законною. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, пане Максиме.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Я коротко. Шановні колеги, кожного разу, коли ми дискутуємо про одні речі, а тут хтось каже, що ось державна мова - це

спроба ввести вас в оману, бо ми не дискутуємо щодо державної мови, в нас вона є, в нас вона одна, ніхто її не чіпає, то всі відсилки до державної мови - це спроба відвести вас в сторону, в якийсь бік.

Я дуже коротко. Ми вже згаяли багато часу, я дякую вам, що ви присвятили цей час. Будемо голосувати? Я вам, шановні друзі, зокрема зі "Слуги народу", ось що скажу. В нас зараз є можливість, у вас зараз є можливість змінити політику колишнього Президента Петра Олексійовича Порошенка, ту політику, проти якої проголосував наш виборець, трохи змінити, але виправити несправедливість. І зараз вирішується питання: або ви це робите, або ви її продовжуєте та берете на себе відповідальність за її продовження. Всі дивляться, всі знають, що ми тут робимо, всі в курсі.

Я прошу вас, якщо ви не можете підтримати, внести це в зал на розсуд залу, на розгляд залу. Нічого не бійтесь, ми визначимось в залі, так як робимо з іншими законопроектами. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Володимире, одну хвилиночку.

Я хотів би пару речей сказати. По-перше, ані в програмі Президента, кандидата в президенти Зеленського, ані в програмі політичної партії "Слуга народу" ми ніяких таких речей не обіцяли насправді, ніколи. Я просто як людина, яка була або співавтором, або там співредактором, я просто чудово знаю, що там було написано.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Микито Руслановичу, фраза "аудит Закону про мову" Володимир Олександрович не казав?

ПОТУРАЄВ М.Р. Чим, власне, ми і займаємось разом. І якщо пан Кремінь процитував Президента України станом на зараз, то можна вважати, що цей аудит і показав, що на сьогодні ці питання точно не є у фокусі уваги,

в тому числі Президента, навпаки, він наголошує на тому, що все добре в країні і не треба ці питання піднімати.

Друге. Це не зовсім розділ про свободу підприємництва, бо підприємництво обмежується різними законами, в тому числі тими, які приймаємо ми. Ось для мене, наприклад, я поділюсь з вами, колеги, я про це нікому і ніколи не казав, але вже розмова вже така серйозна, щоб ми розуміли взагалі, як далі рухатись. Я вам скажу, що може це комусь там не сподобається, переконаний, що не сподобається ні з одного, ні з іншого боку столу, для мене це взагалі розділ закону не про російську загрозу. Для мене це не закон про російську мову чи обмеження російськомовних. Для мене це, вибачте, шановні співавтори, це для мене розділ, який я для себе називаю "Розділ про меню та преїскурант". І ось тут у нас насправді розбіжність базова, фундаментальна, бо чудовий ти наводив сам приклад з двома угорцями, тільки у тебе там був третій угорець, а у мене, наприклад, вночі українець, який угорської не знає. І якщо у нього немає можливості ознайомитися ладно з прайсом...

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Треба підвищувати рівень володіння українською мовою...

ПОТУРАЄВ М.Р. Одну хвилиночку!

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Та навчання українською мовою...

ПОТУРАЄВ М.Р. Одну хвилиночку! Чекай! Для мене, для мене, для мене це не такі жартівливі історії, бо якщо людині щось зробили не те з колесом і машина в Карпатах десь "ухнула" в прірву – це один приклад. А інший приклад, припустимо... Це такий, не дуже вірогідний. А от коли людина з харчовою алергією приходять замовляє і отримує анафілактичний

шок і, дай боже, щоб не вмерла, і тільки через те, що десь в якомусь закладі не було меню українською мовою, то це приклад, який я дуже добре розумію. Тому що ми і, до речі, ти як людина, яка вивчила українську мову, знаєш це не гірше за мене, що от в тому, в тому...

БУЖАНСЬКИЙ М.А. *(Без мікрофону)* ...знав завжди, бо я – українець. Але мій законопроект не про меню. Українці завжди розуміють друг друга без нас, без держави. Нема таких складнощів.

ПОТУРАЄВ М.Р. Якщо вони...

БУЖАНСЬКИЙ М.А. *(Без мікрофону)*...нагадаю, що перший, хто зі мною підписав цей законопроект, це наш колега Георгій Мазурашу з угорців, який каже, що вони чекають його.

КРАВЧУК Є.М. Мазурашу – румун.

ПОТУРАЄВ М.Р. Мазурашу – румун, ну, то таке.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Яка різниця?

КРАВЧУК Є.М. Він живе в Чернівцях.

ПОТУРАЄВ М.Р. Це Чернівці... Румунія, Румунія. *(Шум у залі)*

Пане Володимире, давайте коротенько.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Я дуже коротко. Шановні колеги, я пропоную все-таки переходити до голосування. Причому пропоную голосувати першу пропозицію про не включення до порядку денного, тому що друга

пропозиція, що зал розбереться, є вкрай безвідповідальною і небезпечною з політичної точки зору. Тому що в разі внесення цього законопроекту в зал, очевидно, що буде протистояння в залі. В разі внесення цього законопроекту в зал очевидно, що буде протистояння поза залом, буде протистояння і на вулиці. Це дуже небезпечні забавки в той час, коли Росія оголошує про мобілізацію резервістів, в той час, коли Росія ще не відвела військ з-під українських кордонів.

Тому давайте все-таки знайдемо в собі відвагу прийняти правильне рішення, а не "умивати руки", ставлячи Україну під загрозу.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, перед тим, як переходити до голосування, хочу сказати, що насправді моя позиція була в тому (я звик працювати з цифрами і фактами): згідно цифр і фактів проблеми, які має вирішувати будь-який із цих законопроектів, не існує в природі. Тому Верховній Раді нема чого розглядати взагалі. Витратили ми свій час на комітеті і цього, в принципі, більш ніж достатньо, ніж ще і залу навантажувати цим.

І моя пропозиція була початкова - відхилити всі три законопроекти, і там, де я співавтор, так само. Відхилити просто.

Добре. Я дякую всім, хто залишився, хто приділив час. Це важлива дискусія, це важлива дискусія. Добре, я готовий від своєї радикальної позиції відійти і пристати на пропозицію Ірини Мирославівни Констанкевич.

КАЧНИЙ О.С. *(Без мікрофону)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Олександр Сталіновленович, а ти затримайся дійсно на хвилиночку. Колеги, давайте говорити мовою фактів. Максиме, ви кажете, що вони звільняються. Нема даних, ну це все.

(Шум у залі)

ПОТУРАЄВ М.Р. Почекайте. Колеги! Хтось казав...

БУЖАНСЬКИЙ М.А. *(Без мікрофону)* ... і у міністра культури Ткаченко вітали цю ініціативу та казали до початку січня, що це добра ініціатива. Якщо ви зараз готові відкликати свій власний законопроект, то, вибачте, навіщо ви його вносили? Якщо він...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Пане Микито, нам дуже цікаві внутрішньопартійні дискусії в "Слузі народу", але давайте все-таки дотримуватися регламенту. Мені здається, що сьогодні дуже виразне домінування пана Бужанського на комітеті.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. *(Без мікрофону)*...щоб розмити голоси в комітеті. Микита Русланович, це питання, воно ж не останнє, нам ще працювати. Я прошу вас, підтримайте внесення цього законопроекту в зал. І зал визначиться, чи є там проблеми чи її немає, чи він підтримає такий шлях її визначення.

ПОТУРАЄВ М.Р. Максе, я тут для того голова комітету і тут члени комітету, чекай, для того щоб виносити в зал щось аргументоване! Жодної цифри, жодного звернення! Де тисячі звернень? Цифра одна, один випадок. Жодного звернення на мене як на голову комітету немає. І коли...

(Шум у залі)

БУЖАНСЬКИЙ М.А. *(Без мікрофону)* ...кажуть, що Закон про медіа не потрібен, але ти вносиш його!

ПОТУРАЄВ М.Р. Не всі! Не всі! Бо не треба видавати думку правління НЦЖУ, яке засудило закриття медведчуківських каналів! А потім обласні організації казали: "Ні, ні. Ми не про це".

(Шум у залі)

СУШКО П.М. Колеги, можна я скажу?

БУЖАНСЬКИЙ М.А. *(Не чути)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Дивись, Максиме, я не проти. Я ж сказав, я готовий...

БУЖАНСЬКИЙ М.А. *(Не чути)*

СУШКО П.М. Колеги, дайте сказати мені слово.

ПОТУРАЄВ М.Р. З чим я піду? Ти, я розумію, з чим підеш до зали: з гарною емоційною промовою про звільнених дівчаток-перукарок, про тисячі звернень. А я, а я піду і що я буду казати? Що я, значить, не виконав. *(Шум у залі)* Ні, що я не виконав свою роботу, що я в комітеті не підготував фактаж і виніс на розгляд зали абсолютно необґрунтоване питання. Абсолютно!

(Шум у залі)

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Давайте голосувати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Де хоч одне звернення? Де хоч один кейс? Окрім однієї тієї перукарки....

БОГУЦЬКА Є.П. Можна слово?

СУШКО П.М. Микито Руслановичу, дайте слово сказати.

ПОТУРАЄВ М.Р. ...міфологічної, неіснуючої.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Не однієї. Десятки випадків, сотні випадків!

ПОТУРАЄВ М.Р. Немає жодної фіксації. Де? Ну де?

БУЖАНСЬКИЙ М.А. *(Без мікрофону, не чути)* В Херсоні, в Одесі.
(Шум у залі)

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну немає цього.

СУШКО П.М. Микито Руслановичу, дайте слово сказати...

ПОТУРАЄВ М.Р. Максиме, жодного звернення. Жодного звернення!

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Вони до мене звертаються.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Сьогодні фантазій було більш ніж достатньо.
Давайте все-таки переходити до...

СУШКО П.М. Можна мені слово надати як заступнику дати, будь ласка?

БОГУЦЬКА Є.П. Микито, дуже коротенько...

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, зараз Павло Миколайович. Потім – Ліза.

КАЧНИЙ О.С. Колеги, при цій владі нічого вирішено не буде. Ставте питання на голосування і пішли далі.

СУШКО П.М. У мене є пропозиція. Я хочу зазначити, що кожен депутат має право законодавчої ініціативи. Тому, чому ми маємо ставити перешкоджання депутатам, трьом авторам законопроектів, щоб депутати визначалися в залі? Є там підстава чи нема. Моя пропозиція така: винести в зал.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. *(Без мікрофону)* ...три зами фракції. Цього замало?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Послухайте, нам теж всім кричати? От, Софія тримає руку протягом всього засідання!

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Вибачте, я був неправий.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пані Софія, будь ласка.

БОГУЦЬКА Є.П. Микито, будь ласка, одне слово.

ФЕДИНА С.Р. Шановні колеги, пані Єлізавето, буквально хвилиночку.

Я абсолютно підтримую позицію голови комітету щодо того, що в зал треба виносити законопроекти, які є в першочерговості, які є кричущо потрібні для суспільства заради миру, безпеки, здоров'я, вирішення кричущих питань, які є проблемами для людей.

Сьогодні цієї проблематики взагалі немає. А натомість у нас є питання коронавірусної хвороби, про що треба виносити в зал найпершим, питання

потенційної московської агресії і питання безпеки і оборони треба виносити найпершим. Питання тарифів треба виносити найперше. Тому давайте дійсно виносити в залу Верховної Ради те, що потрібно найнагальніше для громадян України.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ще раз колеги, була пропозиція пані Констанкевич створити робочу групу. Є звернення? Давайте їх всі туди. У мене жодного не було. У жодного члена комітету звернень не було. Ти кажеш, що у тебе є. Качний казав, що у нього теж є. Давайте. Давайте.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. *(Без мікрофону)* Три голови комітету та три заступника голови фракції.

ПОТУРАЄВ М.Р. Для мене це не аргумент! Для мене аргумент – факти. Факти! А не чийсь особисті, скажімо так, позиції...

БУЖАНСЬКИЙ М.А. *(Без мікрофону)*

СУШКО П.М. Я прошу поставити два варіанти на розгляд. Чому ми сперечаємося? Чому ми сперечаємося? Давайте два варіанти поставимо і голосуємо. Є один варіант, є моя пропозиція.

ПОТУРАЄВ М.Р. Добре. Є два варіанти. Один Констанкевич: зняти зараз, невключення в порядок денний, зняти з розгляду, створити робочу групу.

БОГУЦЬКА Є.П. Можна все ж таки мені слово?

ПОТУРАЄВ М.Р. Розглянути всі звернення, скільки б їх не було. Питань немає, всі розглянемо. Жодного не отримав. Жодного. Це пропозиція пані Констанкевич.

Пропозиція Павла Миколайовича – відправити на розсуд зали. Добре, є дві. Є якась третя? Пані Ліза, у тебе є третя якась?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У мене була третя.

БОГУЦЬКА Є.П. Можна одне слово коротенько?

ПОТУРАЄВ М.Р. Да. Можна.

БОГУЦЬКА Є.П. Наскільки я розумію, в законі є така норма, що якщо отримувач послуги звертається до того, хто надає послугу, щоб говорити між собою іншою мовою, і не отримує заперечень, вони можуть будь-якою мовою між собою розмовляти і це не має турбувати взагалі нікого, хто поряд стоїть. Якщо він вже звертається якоюсь іншою мовою, то є це свідченням того, що він хоче отримати послугу іншою мовою.

Якщо українець чи будь-хто звертається українською мовою до надавача послуг, а той відповідає іншою мовою, тоді тільки у того, хто хоче отримати послугу, можуть бути певні запитання до того, хто її надає.

Тому оце, Макс, у тебе було там щось про ефіопів, там один до іншого зайшов, до них взагалі питань немає, тому що, якщо ефіоп заходить до ефіопів і вони між собою спілкуються, хай собі спілкуються. Але якщо українець туди надійшов, а йому відповідають ефіопською, то тоді мають певні бути запитання.

Тому я вважаю, що це взагалі така річ. Про штрафи я вже сказала, це не те, що спонукає вивчати мову чи нею користуватись. Але там є така норма,

що вони не будуть діяти, якщо є певна домовленість між тим, хто отримує послугу і хто її надає.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Лізо.

Миколо Леонідовичу, нагадайте вашу третю пропозицію, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Вона в принципі відповідає пропозиції колеги Констанкевич, тобто відповідно статті 93 Регламенту за результатами попереднього розгляду не рекомендувати включати дані законопроекти до порядку денного сесії.

ПОТУРАЄВ М.Р. Але в редакції пані Констанкевич - створити робочу групу для всебічного вивчення цієї проблеми і встановлення взагалі її наявності.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Добре.

ПОТУРАЄВ М.Р. Приймається?

ПАВЛЕНКО Ю.О. Перший пункт, який має голосуватись, це підтримати за основу в першому читанні.

ПОТУРАЄВ М.Р. У нас є пропозиція Максима Бужанського про те, щоб відправити всі три законопроекти на розсуд залу. Хто за те, щоб підтримати пропозицію Максима, прошу... *(Шум у залі)*. Добре, тоді давайте мою: рекомендувати не включати і створити робочу групу. Ще раз повторюю, хто за таку пропозицію? Хто за?

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Проти? Утримались?

Хто за те, щоб відправити законопроекти на... Власне, ми вже прийняли рішення.

Колеги, хто б що зараз не думав, хотів би, щоб ми один на одного не ображались. Будуть підстави до цього повернутись, повернемося. Ще раз попереджаю, є проблема, наскільки мені відомо, але я буду її вивчати, я не хочу нічого там писати і вносити на розгляд, бо я не вивчив проблему. Є проблема з державною мовою серед держслужбовців і органів місцевого самоврядування, треба буде вирішувати.

Попереджаю одразу, якщо з'ясується, що не буде готова система для того, щоб приймати іспити, от тоді будемо на комітеті дійсно говорити про відтермінування цієї норми. Я вважаю, що ми зробили все, як слід. Ще раз наголошую, колеги, гості, якщо є така проблема, якщо є скарги, якщо є образи, якщо є несправедливе якесь застосування, право застосування норми цього закону, звертайтеся до нашого комітету, буде створена відповідна робоча група. На сьогодні проблеми немає.

Насправді у нас є ще питання в порядку денному. Колеги, у нас, нагадаю, були великі слухання з питань мовлення на прикордонній і окупованій території. Я дякую всім, хто долучався, дякую всім, хто брав участь. Я просив би затвердити рекомендації, ми з ними всі працювали, працювали і в комітеті, і в уряді, в міністерства і відомствах, які були залучені. Підводячи підсумки, не гаючи часу, прошу підтримати і затвердити рекомендації слухань.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А можна дуже коротко?

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, Миколо Леонідовичу, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, ми в принципі підтримуємо те, що ця проблема є, що нею треба займатись. Зараз ми голосуємо рекомендації парламентських слухань.

Павло Миколайович, з вашого дозволу, вибачте. Це коротко. Дивіться, проект пропонує визнати помилками і прорахунками, які об'єктивно працюють проти національних інтересів – те, що передбачено нашими міжнародними зобов'язаннями. Наприклад, відключення аналогового мовлення у 2018 році здійснено відповідно до міжнародної угоди "Женева-6" та ряду законів та підзаконних актів, прийнятих на її виконання. Ми не можемо рішенням Верховної Ради визнавати, що виконання Україною міжнародних зобов'язань є помилкою, яка працює проти національних інтересів. Помилкою є те, що Україна не спромоглася запустити цифрове телебачення в передбачені "Женевою-6" строки і змушена проводити реформу в умовах війни, бо ми давніше мали це зробити.

Не можна вважати помилкою роздержавлення друкованих ЗМІ, оскільки це теж наші зобов'язання перед Радою Європи. Інша справа, що держава могла б забезпечити сучасну друковану електронну інформацію мешканців окупованих територій, і для цього можна було прописати відповідні умови типу тих, що зроблені Нацрадою, яка дозволяє на підставі спецпроцедури безліцензійне мовлення на окупованій території вести мовлення приватним мовникам. Держава мала б створити потужного суспільного мовника, який би насправді заповнив оці ніші, які звільнилися від приватних мовників, коли вони відключили в тому числі і супутникове мовлення. І тому теж засуджувати кодування супутникового мовлення, я розумію, що це політично для держави не зовсім правильно в цей час, але це приватний бізнес. Ми мали би створити суспільного мовника потужного, який би займав всі ці ніші.

І тому реформування медійного законодавства є важливим. Проектом постанови пропоную вважати в якості базового законопроект 2693. Ми підтримуємо необхідність реформи медійного законодавства, але при цьому вважаємо передчасним вказувати в рішенні про результати слухань, який саме законопроект підтримувати і вважати базовим. Наприклад, наразі зареєстрований і перебуває у Верховній Раді альтернативний законопроект 2693-2 авторства депутатів від нашої фракції. Верховній Раді слід буде визначитися з цими двома проектами. Через те ми утримаємося за голосування за цією постановою, знову ж таки, розуміючи її важливість.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Микола Леонідович. Ну, там, насправді, я по двом пунктам з вами згоден майже, по одному, там, щодо кодування довга інша розмова. Тому я це залишив, незважаючи на те, що я і сам розумію спірність. А технічно, я переконаний, що ми туди просто впишемо ще ваш законопроект, тому що це правильно – вказати і перший, і альтернативний, це ми просто зробимо. Ну, але, тим не менше, ви будете утримуватися.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. *(Без мікрофону)* Знаєте, ми можемо сказати, що нам треба підтримати державні для цієї території.

ПОТУРАЄВ М.Р. Абсолютно, абсолютно. І я вважаю, що ми ще маємо там попрацювати і, можливо, це формулювання змінити, бо дійсно виключно для цих територій можливо саме так прописати.

Колеги, дуже мало часу. Пані Людмила, будь ласка. Дуже коротко.

БЛИЩИК Л.І. *(Без мікрофону)* Я б хотіла зауважити, що тут написано в проекті рекомендацій не про відключення аналогового мовлення без (там же далі речення є) проведеної перевірки реального покриття населених

пунктів сигналом провайдера загальнодержавної цифрової мережі "Зеонбуд". Це не про відключення, а відключення без того, щоб забезпечити...

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, дійсно, там більше про "Зеонбуд".

БЛИЩИК Л.І. *(Без мікрофону)* Ми не проти роздержавлення. Внаслідок цього не були враховані інтереси багатьох редакцій, які знаходяться в Луганській і Донецькій області, і в тому числі редакції газети Міністерства оборони. Там ідеться про це. Ми не засуджуємо, і взагалі-то там зауважені ті помилки або прорахунки, які були зроблені в цьому процесі, які об'єктивно працюють проти нас, тому що у війні Міністерство оборони не має навіть свого друкованого органу, який виходить. Ми відключили аналог, але у нас немає покриття "Зеленбуду". Розумієте, в чому справа? І там було зауважено це все. Подивіться, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, я ще раз кажу, що я погоджуюся з думкою, яку ви туди вклали. Я не погоджуюся з юридичним формулюванням і в тій формі, в якій ця думка є. Тому голосувати проти міжнародних зобов'язань ми не зможемо, а внести...

ПОТУРАЄВ М.Р. А ми можемо, Миколо Леонідовичу, а ви погодитесь надати ваші пропозиції, щоб ми проголосували з урахуванням ваших технічних заперечень?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так..

ПОТУРАЄВ М.Р. Тоді, колеги, я ставлю на голосування пропозицію про затвердження рекомендацій слухань в комітеті на тему "Про забезпечення стабільного українського мовлення на тимчасово окуповані та

прикордонні території України" з урахуванням поправок пана Миколи Леонідовича Княжицького. Хто за це, прошу? Дякую. Утримались? Проти? Немає. Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, наступне питання про робочу групу. Давайте розглянемо.

КРАВЧУК Є.М. Давайте проголосуємо.

ПОТУРАЄВ М.Р. Все. Колеги, хто за те, щоб підтримати формування такої робочої групи. Хто за? Утримались? Проти? Немає. Рішення підтримане.

Колеги, у нас залишилося, Євгенія Михайлівно ви тут була відповідальна, звернення Нацради стосовно роз'яснень щодо застосування окремих положень Закону "Про телебачення і радіомовлення". Це дев'яте.

КРАВЧУК Є.М. Я? Не знаю.

ПОТУРАЄВ М.Р. Добре, колеги. Будь ласка, тоді, пані Тетяна Василівна, ви зараз озвучте.

РЯБУХА Т.В. Колеги, прошу вас як членів нашого комітету звернути увагу на питання оздоровлення і відпочинку дітей. Всі ми знаємо, що через пандемію в минулому році дитячі заклади оздоровлення і відпочинку фактично не працювали. І зараз ми на порозі оздоровчої кампанії у 2021 році і заклади вже повинні повним ходом проводити підготовку по прийому дітей, але у більшості громад цей процес не розпочатий. І взагалі новостворені громади і заклади не розуміють як їм необхідно організувати процес оздоровлення і відпочинку дітей в умовах карантину.

Тому хочу ще зауважити, що Міністерство соціальної політики як головний орган з формування та забезпечення реалізації державної політики

у сфері оздоровлення і відпочинку дітей має вжити всіх заходів для забезпечення проведення оздоровчої кампанії на належному рівні.

Тому я прошу підтримати мою пропозицію щодо направлення звернення до Міністерства соціальної політики України з вимогою терміново затвердити склад штабу та ініціювати проведення у найближчий час засідання міжвідомчого штабу з координування й організації проведення оздоровлення і відпочинку дітей, і для вирішення питань знову ж таки провадження оздоровчої кампанії у 2021 році. Проект звернення мною підготовлений, тому я надав вам і прошу підтримати щодо направлення цього звернення в Міністерство соціальної політики.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тетяна Василівна це виклала. Я тут прошу підтримати таке звернення. Хто за? Утримались? Проти? Немає. Дякую. Рішення прийнято.

Шановні колеги, останнє питання, ми точно закриємо порядок денний. Пані Софія, півхвилини. Миколо Леонідовичу, це на секунду перервись. Почекай.

Я просив би зараз підтримати проект відповіді на запит пані Герасим'юк від Національної ради. Це про те, що я тобі розповідав, про те, що деякі радіостанції ставлять в ефір заборонених повністю російських виконавців. Я попросив би, щоб, можливо, ти знайшов час подивитися – підтримати відповідь з можливими поправками, якщо будуть від пана Княжицького. Дякую.

Хто за те, щоб підтримати? Колеги, це важливо. Дякую, що підтримали. Це важливо, бо Нацрада з'ясувала, що крутять в ефірі українських радіостанцій провінційних абсолютно заборонених росіян, а ради на це толком не можуть дати. Треба допомогти їм.

БАБЕНКО В.О. Ще одне. Був депутатський запит до нас з приводу врегулювання зовнішньої реклами. Ми підготували коротеньку відповідь про те, що ми підтримуємо законопроект (*нерозбірливо*) формально просто підтримати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, будь ласка, підтримайте, це відповідь просто групі народних депутатів, що ми зробили з Кондратюк й іншими Закон про зовнішню рекламу. Дякую, що підтримали. Рішення прийнято.

Дякую, колеги. Дякую всім за плідну роботу.